

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

MIEJSKI OŚRODEK
POMOCY RODZINIE
w Koszalinie

Raport końcowy
z badania ewaluacyjnego pilotażowego programu
Aktywny Samorząd
Ewaluacja za 2019 rok

Realizator ewaluowanego programu:
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie

Badanie ewaluacyjne zrealizowane przez:

Ośrodek Badań Społecznych „**INDEKS**”

Biuro: ul. Jana Pawła II 14, 61-139 Poznań

tel./fax. (061) 8 55 15 75, tel. 502 625 176

www.indeks-badania.pl

Spis treści:

<i>Wprowadzenie.....</i>	<i>4</i>
<i>Cele ewaluacji pilotażowego programu Aktywny Samorząd.....</i>	<i>6</i>
<i>Informacje o pilotażowym programie Aktywny Samorząd realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w 2019 roku.....</i>	<i>7</i>
<i>Podział środków otrzymanych w 2019 roku na realizację pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”</i>	<i>10</i>
<i>Wyniki badania – Moduł I.....</i>	<i>11</i>
<i>Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON.....</i>	<i>12</i>
<i>Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia.....</i>	<i>13</i>
<i>Rehabilitacja zawodowa adresata programu Aktywny Samorząd.....</i>	<i>14</i>
<i>Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej.....</i>	<i>16</i>
<i>Rehabilitacja społeczna beneficjenta programu.....</i>	<i>16</i>
<i>Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej.....</i>	<i>18</i>
<i>Wpływ programu na rehabilitację zawodową i społeczną.....</i>	<i>19</i>
<i>Wpływ programu na poziom życia beneficjentów.....</i>	<i>19</i>
<i>Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie.....</i>	<i>20</i>
<i>Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd</i>	<i>21</i>
<i>Działalność na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych</i>	<i>21</i>
<i>Wyniki badania – Moduł II.....</i>	<i>23</i>
<i>Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON - Moduł II.....</i>	<i>23</i>
<i>Stopień zadowolenia z uzyskanego dofinansowania.....</i>	<i>25</i>
<i>Wpływ programu na sytuację zawodową uczestników.</i>	<i>26</i>
<i>Wpływ programu Aktywny Samorząd na podjęcie i kontynuowanie nauki.....</i>	<i>27</i>
<i>Rehabilitacja zawodowa beneficjentów pilotażowego programu Aktywny Samorząd.....</i>	<i>29</i>
<i>Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej.....</i>	<i>31</i>
<i>Rehabilitacja społeczna beneficjentów programu</i>	<i>31</i>
<i>Wpływ uzyskanego dofinansowania na aktywność społeczną beneficjentów programu</i>	<i>32</i>

<i>Trudności w podejmowania aktywności społecznej</i>	<i>33</i>
<i>Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej.....</i>	<i>34</i>
<i>Potrzeby beneficjentów w zakresie aktywności społeczno – zawodowej.....</i>	<i>37</i>
<i>Wpływ programu na poziom życia beneficjentów.....</i>	<i>38</i>
<i>Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie.....</i>	<i>39</i>
<i>Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd</i>	<i>39</i>
<i>Działalność na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych</i>	<i>40</i>
<i>Ocena systemu SOW</i>	<i>41</i>
 <i>Podsumowanie badań ewaluacyjnych</i>	<i>43</i>
<i>Spis rysunków:</i>	<i>45</i>

Wprowadzenie

Prezentowany raport ewaluacyjny przedstawia wyniki, wnioski i rekomendacje z badania Pilotażowego Programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych *Aktywny Samorząd* realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Niniejszy program powstał w celu ulepszenia modelu polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych. Działania, które program przewiduje uzupełniają plany ujęte w powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych i programach działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Samorządom dają możliwość aktywnego włączenia się w działania na rzecz inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych. Przewidziane formy wsparcia w programie dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych.

Celem głównym programu *Aktywny Samorząd* było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz dostępie do edukacji. Program składa się z trzech modułów, z których Moduł I oraz Moduł II był realizowany przez samorząd powiatowy i podlegał ewaluacji realizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Poszczególne Moduły programu zakładają następujące wsparcie:

➤ **Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:**

- ✓ Obszar A – likwidacja bariery transportowej:
 - Zadania: 1 i 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
 - Zadania: 2 i 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy;
- ✓ Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
 - Zadania: 1, 3 i 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
 - Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
 - Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego;

- ✓ Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:
 - Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
 - Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
 - Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
 - Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
 - Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego;
- ✓ Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w szkole policealnej, kolegium lub w szkole wyższej (studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe lub doktoranckie prowadzone przez szkoły wyższe w systemie stacjonarnym / dziennym lub niestacjonarnym / wieczorowym / zaocznym lub eksternistycznym, w tym również za pośrednictwem Internetu), a także osób, które przewód doktorski otworzyły poza studiami doktoranckimi.

Celem głównym programu *Aktywny Samorząd* jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Cele szczegółowe programu to:

- ✓ przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego,
- ✓ przygotowanie beneficjentów programu do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcie w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych,
- ✓ umożliwianie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie,

- ✓ poprawa szans beneficjentów programu na rywalizację o zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji,
- ✓ wzrost kompetencji osób zaangażowanych w proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pracowników lub pracujących na rzecz jednostek samorządu terytorialnego lub organizacji pozarządowych - Moduł III.

Cele ewaluacji pilotażowego programu Aktywny Samorząd

Celem głównym badania ewaluacyjnego była ocena jakości, skuteczności i efektywności działań realizowanych w programie *Aktywny Samorząd* oraz stopnia ich przydatności dla osób uczestniczących w programie. Zakres tematyczny badania obejmował w szczególności zagadnienia związane ze skutecznością programu w oparciu o podane wskaźniki oraz zasoby i potrzeby uczestników korzystających z dofinansowania w aspekcie ich aktywności społeczno – zawodowej i w dostępie do edukacji.

Do oceny skuteczności działania programu przyjęto następujące główne wskaźniki ewaluacyjne:

- ✓ **rezultatu:** liczba osób niepełnosprawnych, dla których w wyniku uczestnictwa w programie zlikwidowane lub zmniejszone zostały bariery uniemożliwiające uczestniczenie w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji.
- ✓ **wpływu:** liczba osób niepełnosprawnych, których aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w programie.

Efektem przeprowadzonego badania są rekomendacje służące poprawie dostosowania rodzajów działań i ich jakości do potrzeb użytkowników w kolejnych latach trwania programu oraz informacje umożliwiające określenie stopnia skuteczności działań realizowanych w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*. Badanie ewaluacyjne przeprowadzone zostało przez Ośrodek Badań Społecznych INDEKS w marcu 2020 roku. Ewaluacja dotyczyła beneficjentów, którzy uczestniczyli w programie *Aktywny Samorząd* w 2019 roku.

W ramach badania ewaluacyjnego zastosowano następujące metody i techniki badawcze:

- ✓ analiza danych zastanych (desk research),
- ✓ wywiady kwestionariuszowe z beneficjentami programu (PAPI),

W ramach badania ankietowego przeprowadzonego wśród osób, które skorzystały ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* przeprowadzono łącznie 49 ankiet z beneficjentami Programu (Moduł I – 29 ankiet oraz Moduł II – 20 ankiet). Wszystkie poniższe dane i oceny związane są z efektami uczestnictwa w Programie oraz zmianami, które wywołane zostały poprzez partycypację w Programie. W dalszej części przedstawiono najważniejsze wnioski płynące z ankiety końcowej.

Informacje o pilotażowym programie Aktywny Samorząd realizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w 2019 roku.

Niniejsza analiza dotyczy realizacji pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* realizowanego w 2019 roku. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w 2019 roku udzieliło wsparcia w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*:

- 1) Moduł I Obszar A Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- 2) Moduł I Obszar A Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana dla osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,
- 3) Moduł I Obszar A Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana dla osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego,
- 4) Moduł I Obszar B Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych,
- 5) Moduł I Obszar B Zadanie 4 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem

niepełnosprawności, dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy,

- 6) Moduł I Obszar C Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- 7) Moduł I Obszar C Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- 8) Moduł I Obszar C Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- 9) Moduł I Obszar C Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego,
- 10) Moduł I Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.
- 11) Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* w 2019 roku udzielił pomocy łącznie 72 osobom niepełnosprawnym liczonym według unikalnego nr PESEL. Niektórzy beneficjenci otrzymali pomoc w ramach kilku obszarów programu, dlatego suma uczestników poszczególnych zadań i obszarów nie jest równa liczbie beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Programu *Aktywny Samorząd*. Wsparcie w likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową otrzymało 31 osób niepełnosprawnych liczonych według unikalnego nr PESEL, natomiast z dofinansowania lub refundacji kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym skorzystały 42 osoby niepełnosprawne liczone według unikalnego nr PESEL.

Liczba osób, które skorzystały z Programu w 2019 roku:

➤ **Moduł I**

Obszar A – likwidacja bariery transportowej:

- ✓ Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu - 1 osoba,

- ✓ Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana dla osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu 1 osoba,
- ✓ Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana dla osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego - 6 osób,

Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

- ✓ Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych - 1 osoba,
- ✓ Zadanie 4 - pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy - 9 osób,

Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się:

- ✓ Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym - 1 osoba,
- ✓ Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym - 4 osoby,
- ✓ Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne - 1 osoba,
- ✓ Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego - 1 osoba,

Obszar D – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej – 7 osób.

➤ **Moduł II**

W roku 2019 z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym skorzystało 42 beneficjentów.

Podział środków otrzymanych w 2019 roku na realizację pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”

W ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* w 2019 roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie wpłynęło w sumie 80 wniosków na łączną kwotę 221.565,00 zł, z których pozytywną weryfikację przeszło 76 wniosków o łącznej wartości 197.739,00 zł. Ostatecznie dofinansowaniem objętych zostało 72 beneficjentów programu, a łączna wysokość dofinansowań wyniosła 190.749,27 zł.

Łączna kwota środków finansowych przeznaczonych przez PFRON w 2019 roku wyniosła 258.990,38 zł, w tym na realizację:

- a) Modułu I w wysokości 156.227,38 zł,
- b) Modułu II w wysokości 102.763,00 zł.

Łącznie na koszty realizacji programu w 2019 roku PFRON przeznaczył kwotę 275 764,75 zł (na dofinansowania dla beneficjentów oraz na obsługę, promocję i ewaluację programu).

Podane kwoty dotyczą stanu na dzień 31.03.2020 r.

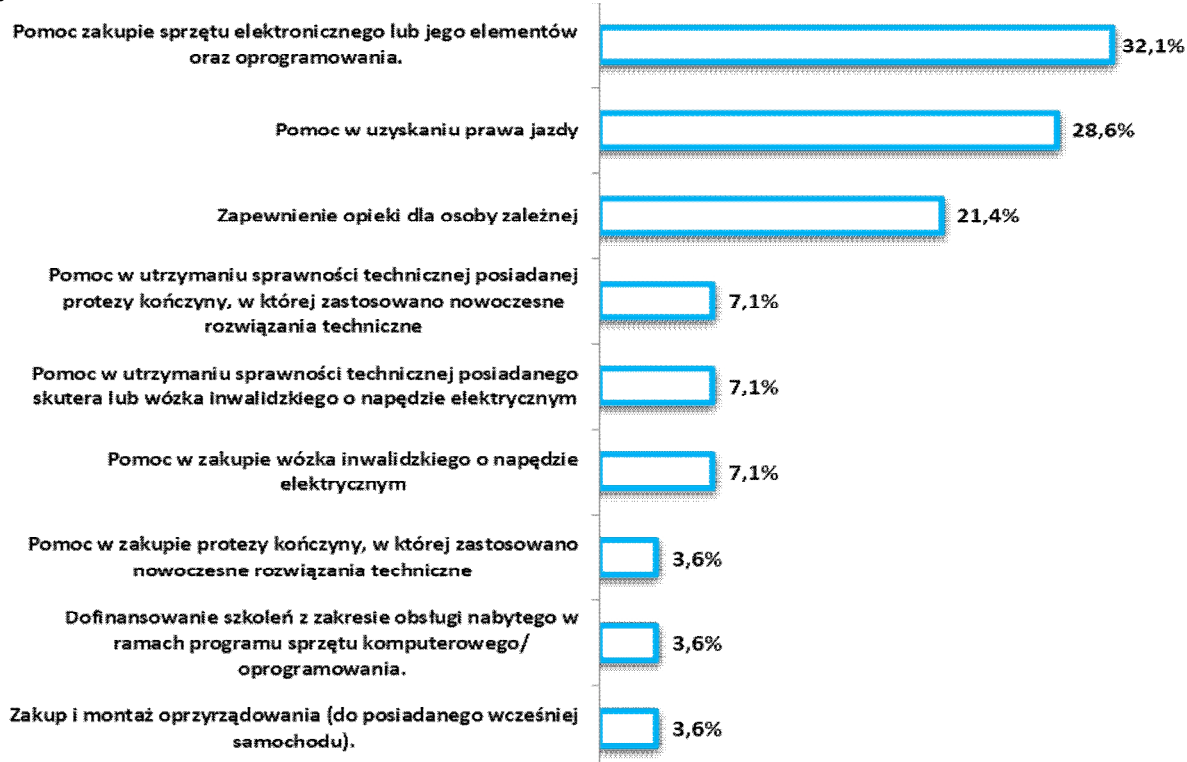
Wyniki badania – Moduł I

W badaniu ewaluacyjnym ex – post wzięło udział 29 beneficjentów pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy skorzystali z dofinansowania na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową (w ramach Modułu I). Ankietę końcową wypełniło 37,0% kobiet oraz 63,0% mężczyzn. Wśród uczestników badania największy odsetek stanowili beneficjenci w wieku od 26 do 44 lat – 50,0% oraz w wieku od 45 do 67 lat – 35,7%. W badaniach brało udział także 7,1% badanych w wieku do 18 lat oraz po 3,6% beneficjentów w wieku od 19 do 25 lat oraz powyżej 67 lat. Beneficjenci biorący udział w badaniu ewaluacyjnym to w głównej mierze osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności. Taki stopień niepełnosprawności wskazało 71,4% badanych. Znaczny stopień niepełnosprawności posiada 14,3% badanych beneficjentów. Po 7,1% respondentów posiada orzeczenie o niepełnosprawności w przypadku dzieci do 16 roku życia oraz lekki stopień niepełnosprawności (należy zauważyć, że te osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności do końca lutego 2020 r. posiadały orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności). Ankietowani uczestnicy pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy skorzystali z dofinansowania na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową są niepełnosprawne ze względu na różne rodzaje schorzeń. Największy odsetek badanych osób korzystających z pomocy w ramach Modułu I – 57,1% to osoby niepełnosprawne ze względu na zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu. Znaczna grupa ankietowanych beneficjentów – 32,1% wskazała na upośledzenie narządu ruchu, natomiast 14,3% choruje neurologicznie. Co dziesiąta badana osoba - 10,7% wskazała na choroby narządu wzroku. Po 3,6% badanych wskazało na choroby układu oddechowego i krążenia oraz orzeczenie wydawane przez ZUS. Suma wskazań dotyczących schorzeń jest większa niż 100% ze względu na możliwość wymienienia kilku odpowiedzi. W badaniu brało udział 30,8% respondentów posiadających wykształcenie średnie zawodowe, 26,9% badanych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 23,1% z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, 11,5% z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej oraz 7,7% z wykształceniem wyższym. Naukę kontynuuje 4,0% badanych beneficjentów, spośród których 4,5% korzysta z dofinansowania do poniesionych kosztów nauki.

Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON

Według danych 72,0% uczestników badania uzyskało dofinansowanie ze środków PFRON w ramach jednego obszaru, natomiast 28,0% w ramach dwóch obszarów. Beneficjenci korzystający ze środków PFRON na likwidację barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową programu *Aktywny Samorząd* - Moduł I, mogą uzyskać wsparcie na zakup wielu przedmiotów i programów - w wielu obszarach. Według danych największy odsetek badanych beneficjentów skorzystał z możliwości zakupu sprzętu komputerowego lub jego elementów oraz oprogramowania – 32,1%. Część beneficjentów – 28,6% otrzymało pomoc w uzyskaniu prawa jazdy. 21,4% badanych skorzystało z możliwości zapewnienia opieki dla osoby zależnej. Po 7,1% badanych skorzystało z pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym oraz pomocy w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym. Po 3,6% badanych wskazało takie obszary jak: zakup i montażu oprzyrządowania (do posiadanego wcześniej samochodu), dofinansowanie szkoleń z zakresu obsługi nabytego w ramach programu sprzętu komputerowego/ oprogramowania oraz pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne. Badani mogli skorzystać ze wsparcia w ramach kilku obszarów, dlatego suma prezentowanych wskazań jest większa niż 100%. Zdaniem wszystkich badanych przedmioty dofinansowane ze środków PFRON, które uzyskali beneficjenci są nadal sprawne. Z przedmiotu dofinansowania zakupionego w ramach programu korzystają najczęściej tylko i wyłącznie beneficjenci – 76,0%. Zdarzają się jednak sytuacje, że z przedmiotu dofinansowania korzystają także dzieci i znajomi beneficjenta – po 12,0% wskazań, współmałżonek beneficjenta – 8,0% wskazań oraz dzieci beneficjenta – 4,0% wskazań.

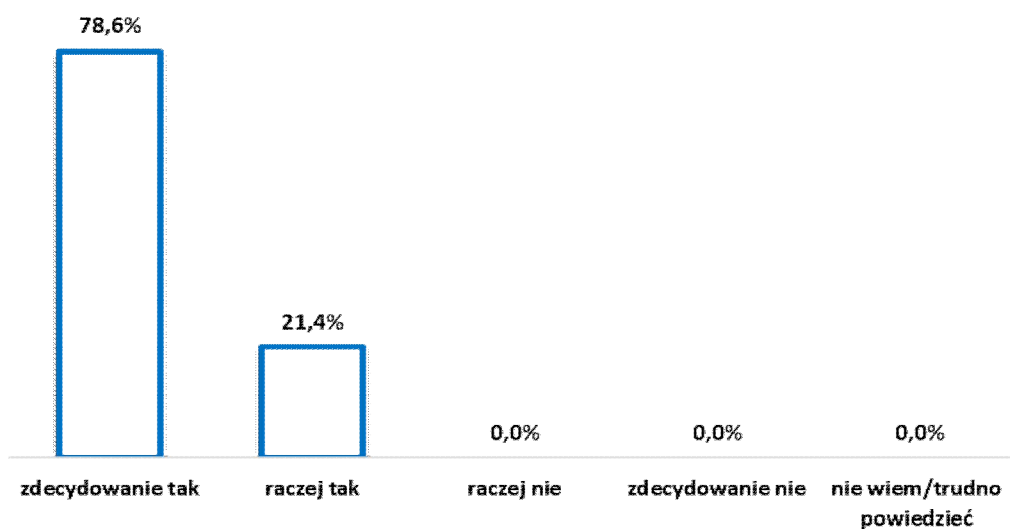
Rysunek 1. Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON – Moduł I

Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia

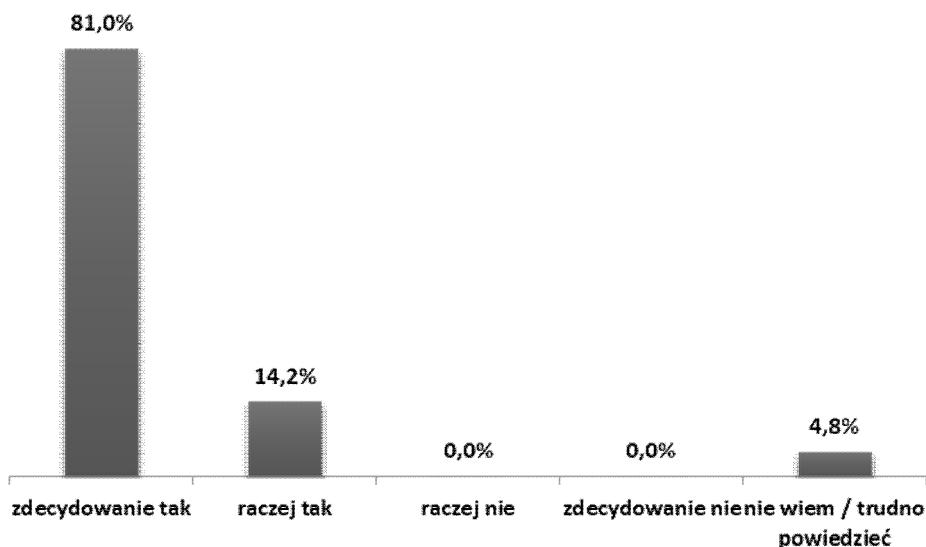
Według danych wszyscy beneficjenci pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł I są zadowoleni z uzyskanego wsparcia, w tym 78,6% badanych wskazało odpowiedź *zdecydowanie tak*, natomiast 21,4% *raczej tak*. Takie wyniki potwierdzają bardzo wysoki stopień zadowolenia uczestników badania z uzyskanego wsparcia.

Rysunek 2. Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia.

Wysoki stopień zadowolenia beneficjentów z udziału w Programie *Aktywny Samorząd* potwierdza także niezwykle wysoki odsetek badanych, którzy poleciliby innym osobom udział w Programie *Aktywny Samorząd*. Okazuje się, że aż 95,2% badanych poleciłoby możliwość skorzystania z Programu *Aktywny Samorząd* innym osobom.

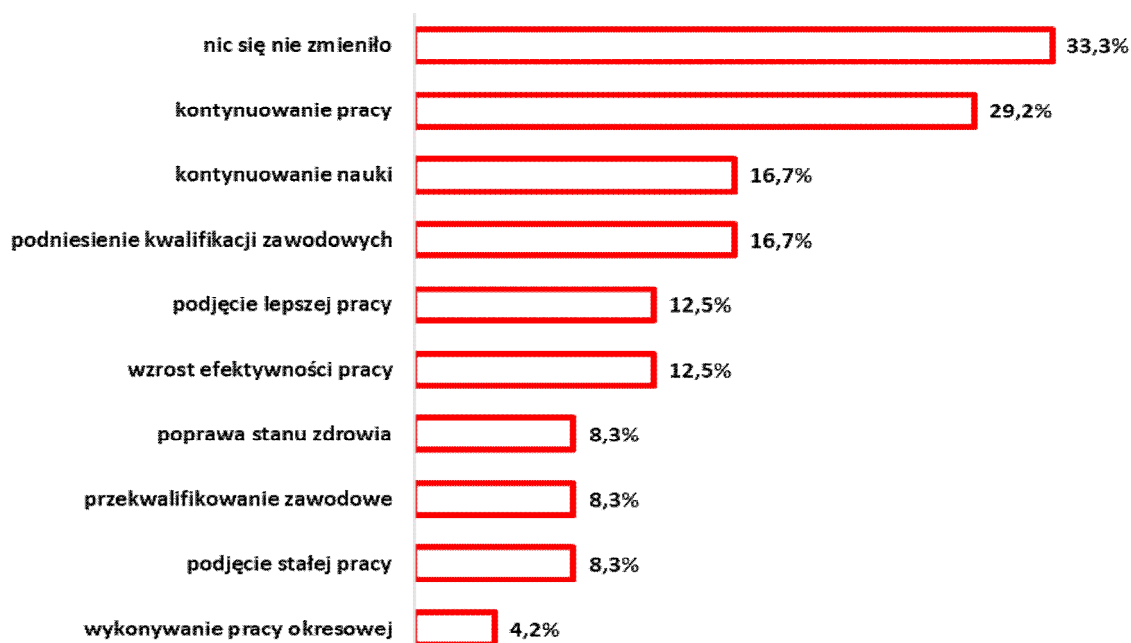
Rysunek 3. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?

Rehabilitacja zawodowa adresata programu Aktywny Samorząd

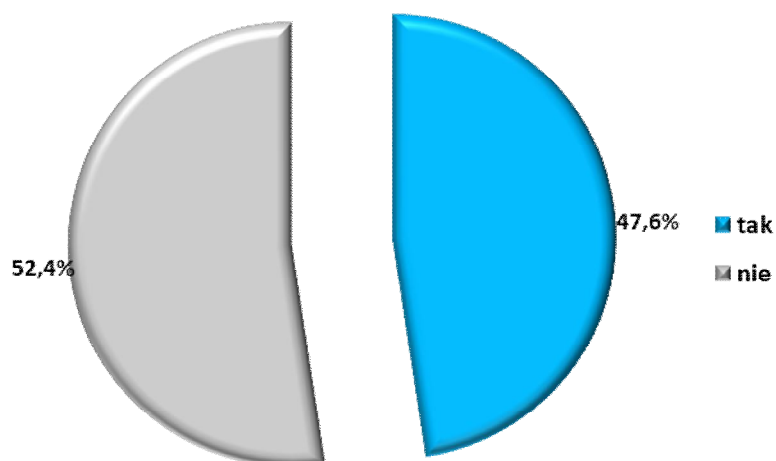
Dofinansowanie uzyskane przez beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Modułu I pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* pozwoliło adresatom Programu przede wszystkim na kontynuowanie pracy – 29,2%, kontynuowanie nauki – 16,7%, podniesienie kwalifikacji zawodowych – także 16,7% wskazań. Udział w Programie przyczynił się również w takim samym stopniu do podjęcia lepszej pracy oraz do wzrostu efektywności pracy – po 12,5% wskazań. W mniejszym stopniu (8,3% wskazań) efektem programu była poprawa stanu zdrowia, przekwalifikowanie zawodowe oraz podjęcie stałej pracy. 4,2% badanych wskazało na takie efekt partycypacji w programie jak wykonywanie pracy okresowej. Należy zwrócić uwagę, iż co trzeci uczestnik badania – 33,3% uważa, że udział w programie nic nie zmienił w zakresie rehabilitacji zawodowej. Tytułem uzupełnienia należy zwrócić uwagę, iż każdy z badanych mógł wskazać kilka odpowiedzi dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 4. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło.

Nieznacznie większa grupa adresatów programu – 52,4% przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, nie podejmowała prób poszukiwania pracy. Mniejszy odsetek respondentów – 47,6% wykazywał aktywność w zakresie podejmowania zatrudnienia.

Rysunek 5. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?

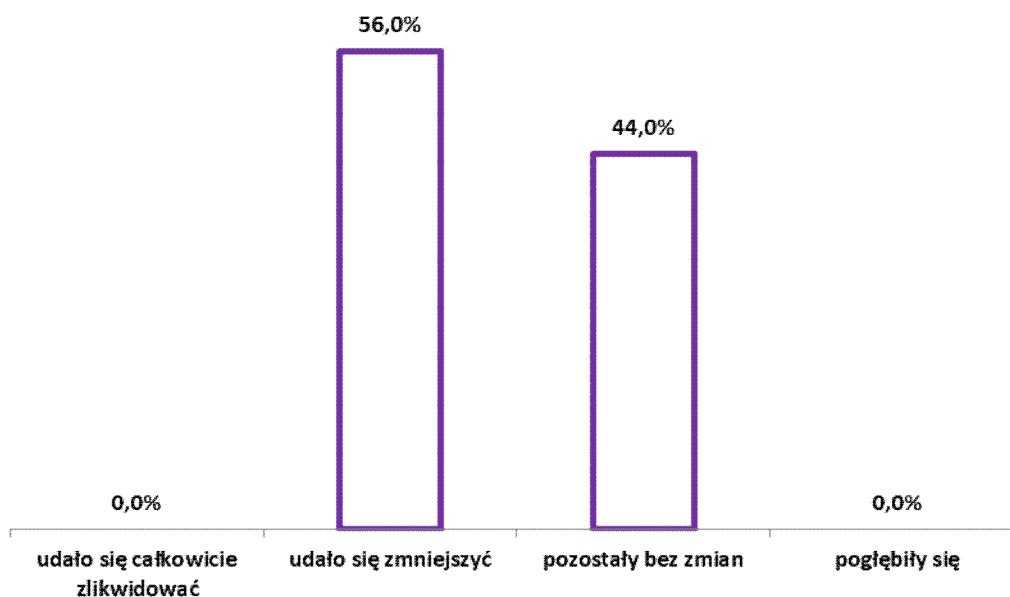

Największe przeszkody, które beneficjenci napotykali podczas aktywizacji zawodowej to przede wszystkim: niechęć pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością – 46,2%, bariery architektoniczne, komunikacyjne i inne – 30,8%, złe warunki pracy i płacy – 23,1%, stanowisko pracy nieprzystosowane do osób niepełnosprawnych także 23,1% wskazań oraz brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych 15,4% wskazań.

Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej

Na podstawie przedstawionych danych należy stwierdzić, że udział badanych beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I przyczynił się do zmniejszenia lub zniwelowania części przeszkód utrudniających aktywizację zawodową. Według danych 56,0% respondentów uważa, że udało się przezwyciężyć napotkane wcześniej przeszkody związane z podejmowaniem zatrudnienia - trudności udało się zmniejszyć. Mniejszy odsetek badanych – 44,0% nie zauważył wpływu uzyskania dofinansowania na likwidację barier uniemożliwiających aktywizację zawodową. Reasumując udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynił się do zniwelowania przeszkód, które utrudniały aktywność zawodową beneficjentów programu.

Rysunek 6. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dotyczące aktywności zawodowej.

Rehabilitacja społeczna beneficjenta programu

Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł I zmieniło bardzo wiele w zakresie rehabilitacji społecznej beneficjentów programu. Udział w programie pozwolił beneficjentom przede wszystkim na: nawiązanie i podtrzymanie kontaktu z innymi ludźmi – 61,5% wskazań oraz rozwijanie własnych zainteresowań – 46,2%. Udział w programie pozwolił beneficjentom także na polepszenie warunków życia – 38,5% wskazań oraz na usamodzielnienie się – 34,6% odpowiedzi.

Beneficjenci wskazali także na takie efekty partycypacji w programie w zakresie rehabilitacji społecznej jak: zaangażowanie w pracę społeczną – 26,9% oraz likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się, barier transportowych – 19,2% wskazań. Część badanych – 15,4% uważa, że udział w Programie nic nie zmienił w zakresie aktywności społecznej. 11,5% badanych uważa, że partycypacja w Programie przyczyniła się do likwidacji barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym. Zdaniem 3,8% badanych udział w Programie umożliwił kontynuowanie nauki. Tytułem uzupełnienia należy zauważyć, że każdy z badanych mógł udzielić większej liczby odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

Rysunek 7. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu.

Zdaniem uczestników badania, największe i najważniejsze bariery aktywności społecznej dotyczą przede wszystkim wszelkich ograniczeń związanych z niepełnosprawnością – 52,0% wskazań oraz ograniczeń związanych z brakiem sprzętu elektronicznego np. komputer, laptop, smartfon itp. – 40,0% wskazań. Kolejne trudności ograniczające aktywność i rehabilitację społeczną beneficjentów to: bariery architektoniczne, komunikacyjne i inne – 24,0% odpowiedzi, brak odpowiedniego oprogramowania ułatwiającego komunikację – także 24,0% wskazań, zły stan zdrowia – 12,0% oraz trudności natury finansowej – także 12,0% odpowiedzi. Najmniejsza grupa badanych – 8,0% zwróciła uwagę na trudność w znalezieniu oferty (kulturalnej, turystycznej). Prezentowana suma odpowiedzi nie jest równa 100% ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi.

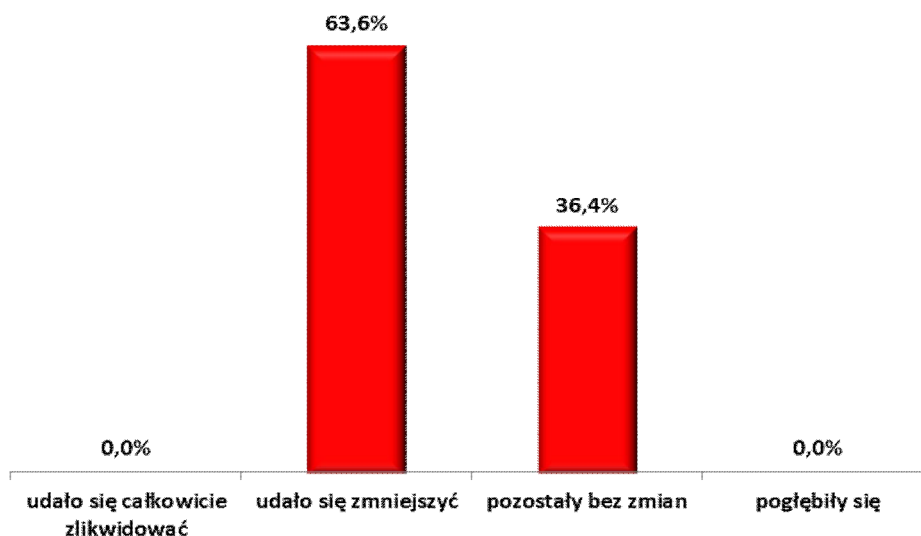
Rysunek 8. Jakie trudności / przeszkody towarzyszyły Panu/Pani w podejmowaniu aktywności społecznej?

Wpływ programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej

Udział beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I w 2019 przyczynił się do zmniejszenia przeszkód w pełnej aktywności społecznej. Zdiagnozowane i wskazane bariery aktywności społecznej, zdaniem 63,6% badanych udało się zmniejszyć. Innego zdania było 36,4%, którzy uważają, że nic się nie zmieniło w tym aspekcie. Prezentowane dane oznaczają, że uczestnictwo w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynia się do likwidacji obiektywnych barier uniemożliwiających pełną aktywność społeczną osób niepełnosprawnych.

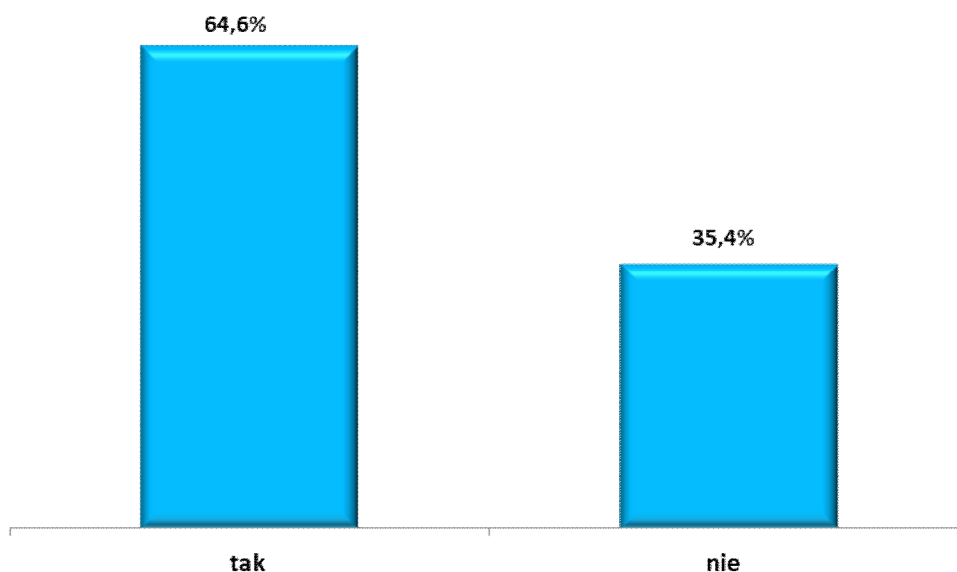
Rysunek 9. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej

Wpływ programu na rehabilitację zawodową i społeczną

Udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynił się do likwidacji barier, które uniemożliwiały uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji. Według danych większość badanych – 64,6% potwierdziło taki wpływ programu. Część badanych – 35,4% wskazało odmienną opinię.

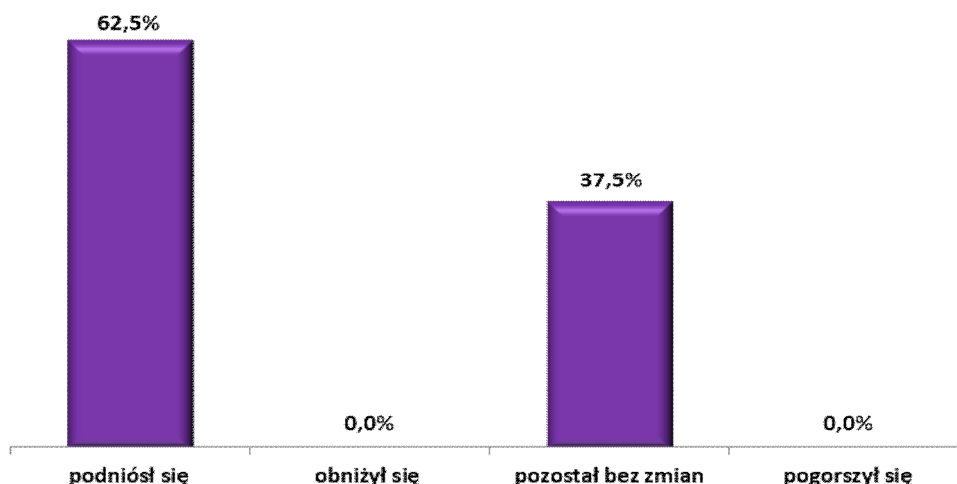
Rysunek 10. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji?

Wpływ programu na poziom życia beneficjentów

Wyniki przeprowadzonych badań jednoznacznie wskazują, że poziom życia uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł I dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON zdecydowanie podniósł się. Taką opinię wyraziło – 62,5% uczestników badania. Więcej niż co piąta ankietowana osoba – 37,5% uważa, że w wyniku uczestnictwa w projekcie ich poziom życia nie uległ zasadniczym zmianom. Pilotażowy program *Aktywny Samorząd* spełnia bardzo ważną rolę w zakresie pozytywnych zmian w życiu społeczno – zawodowym osób niepełnosprawnych jak i wpływa na podniesienie poziomu i jakości życia jego uczestników.

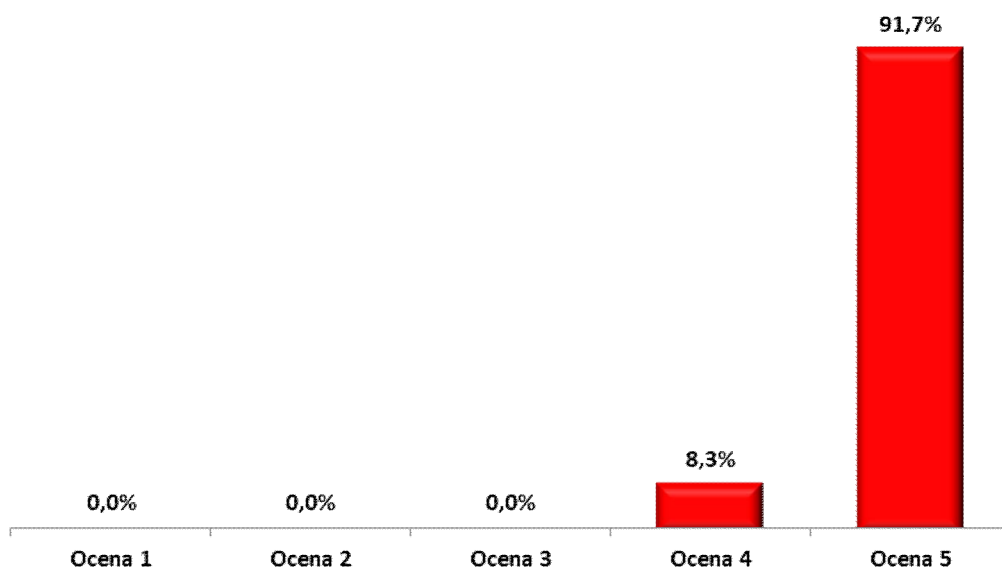
Rysunek 11. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu poziom życia beneficjentów:

Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie

Uczestnicy pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* korzystający ze wsparcia w ramach Modułu I, bardzo wysoko oceniają obsługę programu realizowaną przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Wszyscy uczestnicy badania – 100,0% wskazali pozytywne oceny świadczące o wysokiej jakości obsługi świadczonej przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie. W rozkładzie odpowiedzi nie wskazano negatywnych ocen, co potwierdza bardzo dobrą współpracę w zakresie obsługi beneficjentów programu.

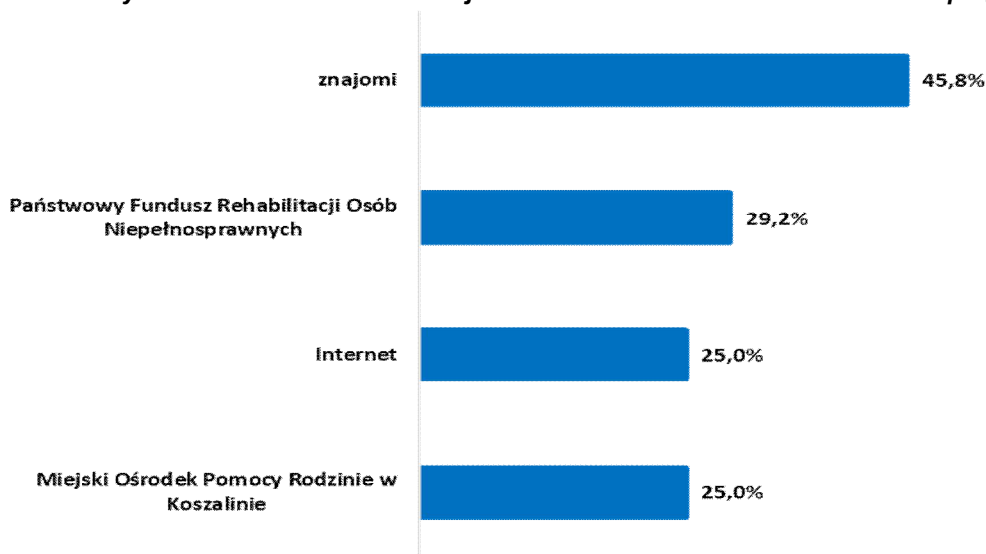
Rysunek 12. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników MOPR w Koszalinie (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)

Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd

Informacje o pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* beneficjenci uzyskali przede wszystkim od znajomych – 45,8%. Kolejne źródła informacji o programie to także: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 29,2%, Internet – 25,0% oraz Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Koszalinie – 25,0% wskazań. Suma przedstawionych odpowiedzi jest większa od 100% ze względu na możliwość wskazania kilku wskazań.

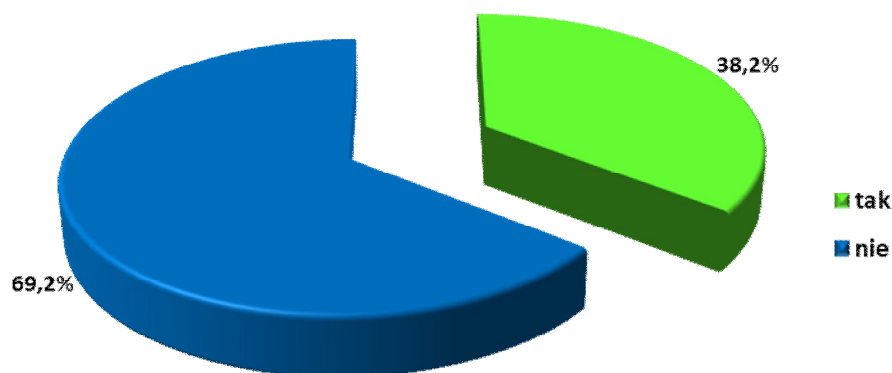
Rysunek 13. Jak było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?

Działalność na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych

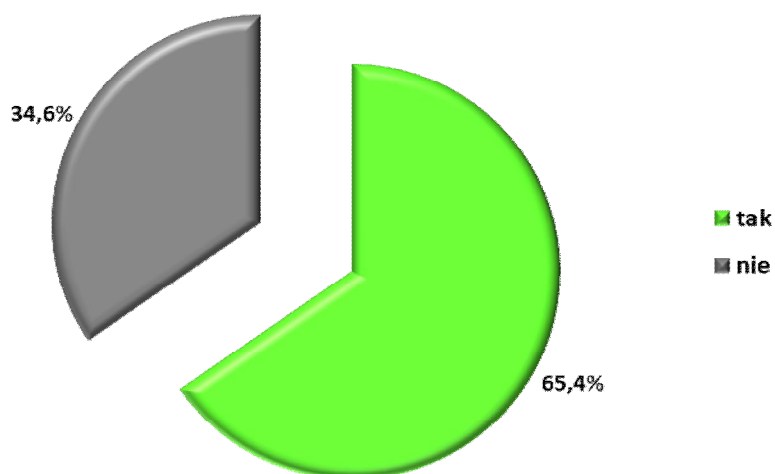
Zdecydowana większość uczestników programu – 69,2% nie działa na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych. Mniejszy odsetek badanych – 38,2% uczestniczy w takiej działalności.

Rysunek 14. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych

W działalność na rzecz osób niepełnosprawnych chciałoby się zaangażować 65,4% badanych. Brak zainteresowania takimi działaniami wskazało 34,6% badanych respondentów.

Rysunek 15. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych?

Wyniki badania – Moduł II

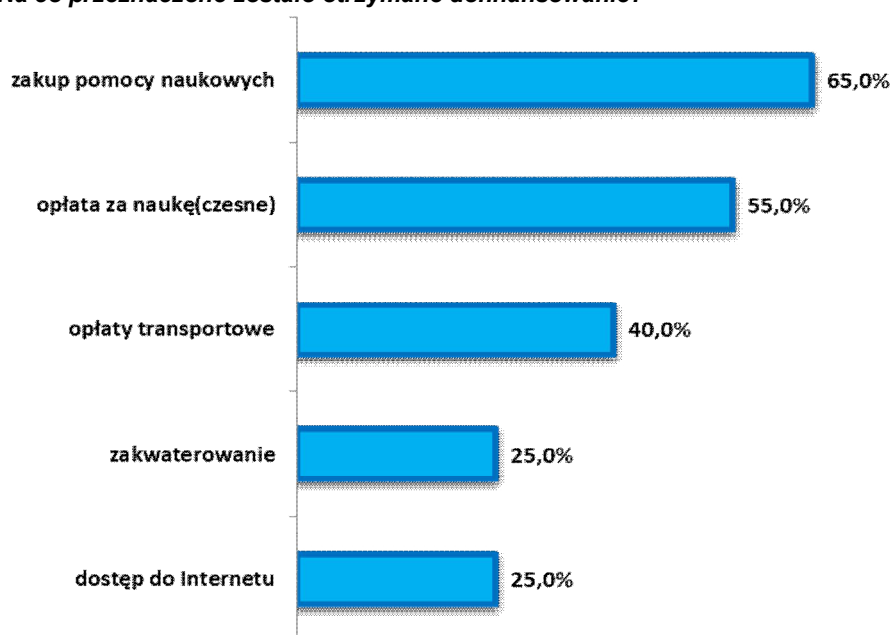
W badaniu ewaluacyjnym ex – post wzięło udział 20 beneficjentów pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy skorzystali z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym (w ramach Modułu II) w 2019 roku. Wśród uczestników badania większą grupę stanowiły kobiety – 70,0%, odsetek mężczyzn, którzy brali udział w badaniu to 30,0%. W badaniach brało udział 55,0% beneficjentów w wieku od 26 do 44 lat, 35,0% w wieku od 19 do 25 lat oraz 10,0% w wieku od 45 do 60 lat w przypadku mężczyzn i od 45 do 65 lat w przypadku kobiet. Wśród respondentów największą grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym – 50,0%. Wykształceniem średnim zawodowym legitymowało się 30,0% respondentów, natomiast co piąta badana osoba posiadała wykształcenie średnie ogólnokształcące. Największa grupa badanych – 80,0% posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności, natomiast po 10,0% badanych posiada znaczny oraz lekki stopień niepełnosprawności. Osoby korzystające z pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym są niepełnosprawne ze względu na różne rodzaje schorzeń. Największa grupa badanych osób – 40,0% wskazała na inne schorzenia, w tym: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego. 30,0% respondentów wskazało upośledzenie narządu ruchu, 20,0% choroby neurologiczne, natomiast 15,0% choroby narządu wzroku. Mniejsza grupa badanych - po 5,0% wymieniło takie schorzenia jak: choroby psychiczne, zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, epilepsja, choroby układu moczowo – płciowego oraz całościowe zaburzenia rozwoju. Ze względu na możliwość wskazania kilku schorzeń suma odpowiedzi jest większa niż 100%.

Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON - Moduł II

Według danych zdecydowana większość ankietowanych osób – 80,0% uzyskała dofinansowanie ze środków PFRON w ramach jednego obszaru, natomiast 20,0% badanych uzyskało wsparcie w ramach dwóch obszarów. Największy odsetek uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* – 50,0% uzyskał dofinansowanie do studiów I stopnia (kończące się uzyskaniem tytułu: licencjat, inżynier). 25,0% badanych otrzymało dofinansowanie do studiów podyplomowych. Co dziesiąty badany beneficjent skorzystał z możliwości sfinansowania studiów II stopnia (wymaga uprzedniego ukończenia studiów I stopnia (kończące się uzyskaniem tytułu: magister, magister inżynier) oraz dofinansowanie

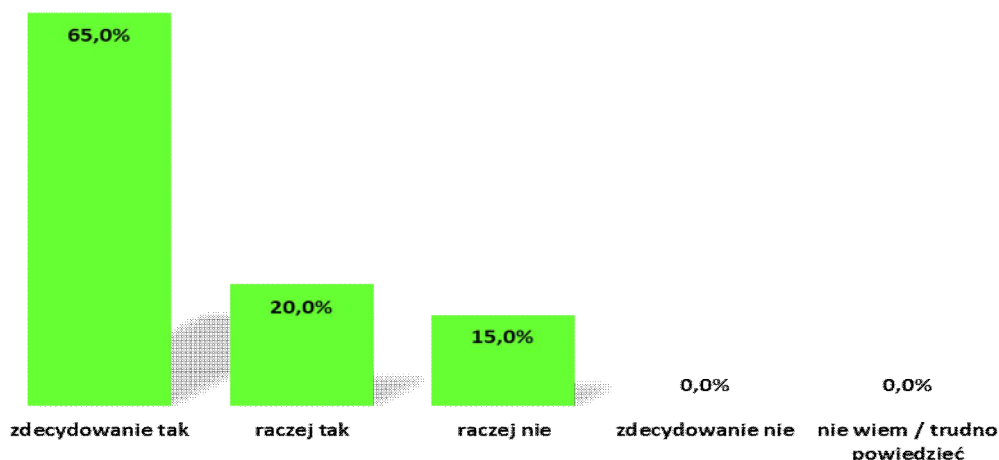
studiów podyplomowych. Najmniejsza grupa badanych po 5,0% przeznaczyła wsparcie na sfinansowanie jednolitych studiów magisterskich (kończące się uzyskaniem tytułu: magister, magister inżynier), podjęcie nauki w szkole policealnej oraz na studia doktoranckie. Większy odsetek badanych 70,0% uzyskał dofinansowanie do nauki w szkole / uczelni państwowej. Mniejsza grupa badanych – 30,0% otrzymała wsparcie finansowe do podjęcia nauki w szkole / studiach prywatnych. Uwzględniając profil wydziału uczelni, na którym uczą się beneficjenci wynika, że zdecydowanie największy odsetek kształci/kształcił się na kierunkach: humanistycznych – 65,0%. Badani uczestnicy programu kształcili się także na kierunkach ekonomicznych – 10,0%, technicznych – 10,0%, medycznych – 5,0%, artystycznych – 5,0% oraz informatycznych także 5,0% wskazań. Ponad połowa badanych uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* – 55,0% uczyło lub uczy się w trybie niestacjonarnym (wieczorowy, zaoczny lub eksternistyczny za pośrednictwem Internetu). Nieznacznie mniejszy odsetek badanych – 45,0% kształciło się lub kształci się w trybie dziennym – stacjonarnym. Dofinansowanie uzyskane w ramach programu przeznaczone zostało głównie na: zakup pomocy naukowych – 65,0% wskazań oraz na opłatę za naukę (czesne) – 55,0% wskazań. Środki z programu przeznaczone zostały także na opłaty transportowe – 40,0%. Mniejszy odsetek badanych przeznaczył uzyskane środki na zakwaterowanie – 25,0% wskazań oraz na dostęp do Internetu – także 25,0% wskazań. Suma prezentowanych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Rysunek 16. Na co przeznaczone zostało otrzymane dofinansowanie?

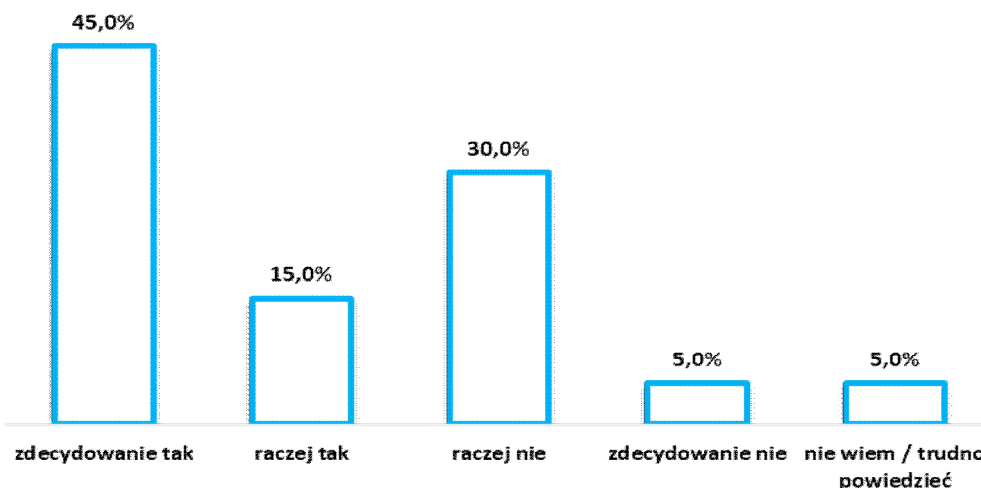

Stopień zadowolenia z uzyskanego dofinansowania

Uzyskane dane pozwalają stwierdzić, że zdecydowana większość ankietowanych uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* – 85,0% jest zadowolonych z uzyskanego dofinansowania, w tym 65,0% jest zdecydowanie zadowolonych, natomiast 20,0% jest raczej zadowolonych. Warto zauważyć, że zaledwie 15,0% badanych beneficjentów, nie jest zadowolonych z uzyskanego wsparcia. Takie dane jednoznacznie potwierdzają wysoki poziom zadowolenia uczestników z otrzymanego wsparcia.

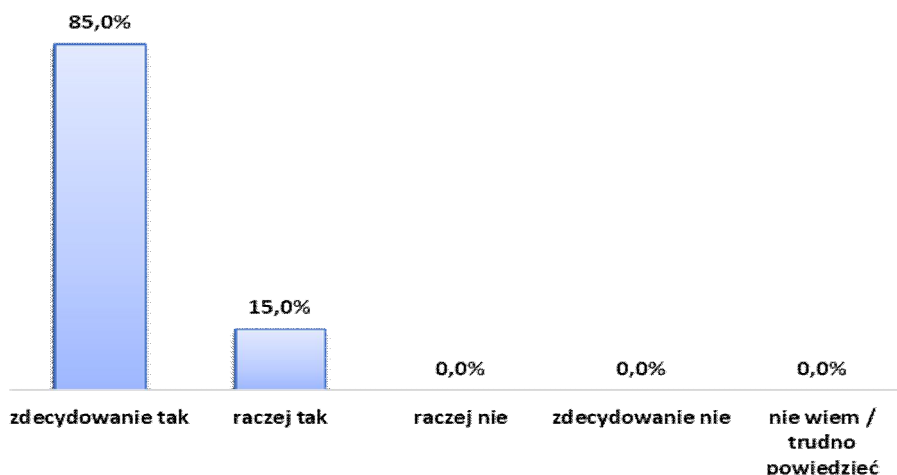
Rysunek 17. Stopień zadowolenia z wysokości uzyskanego dofinansowania

Większość beneficjentów programu *Aktywny Samorząd* – łącznie 60,0% badanych, uważa że wysokość uzyskanego dofinansowania otrzymanego w ramach programu jest wystarczająca. Innego zdania było 35,0% badanych, którzy uważają, że wysokość uzyskanego dofinansowania nie jest optymalna. Mniejsza grupa badanych – 5,0% nie potrafiła ocenić tego aspektu.

Rysunek 18. Czy wysokość otrzymanego dofinansowania jest wystarczająca?

Okazuje się, że wszyscy uczestnicy badania poleciliby innym osobom udział w Programie *Aktywny Samorząd*, w tym 85,0% badanych wskazało odpowiedź *zdecydowanie tak*, natomiast 15,0% *raczej tak*.

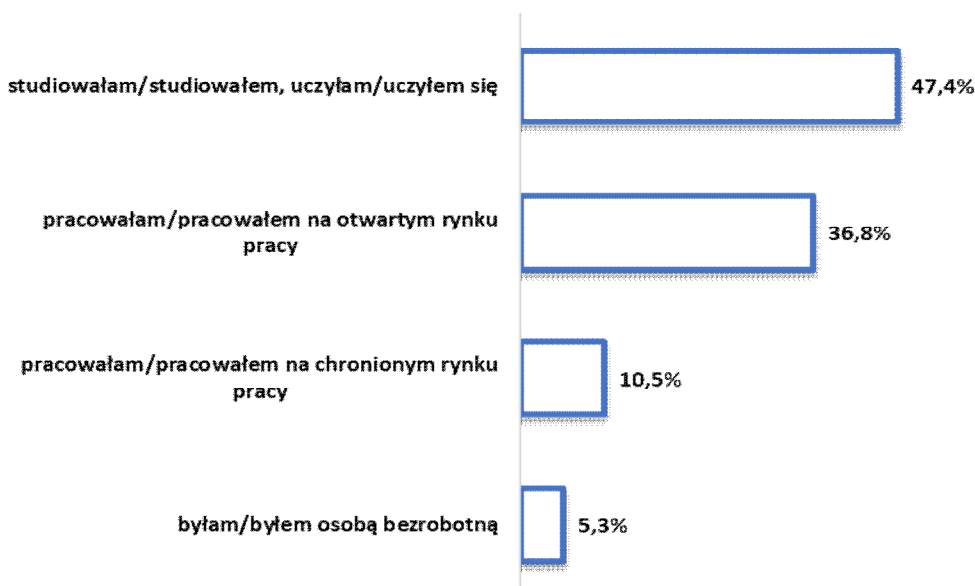
Rysunek 19. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?

Wpływ programu na sytuację zawodową uczestników.

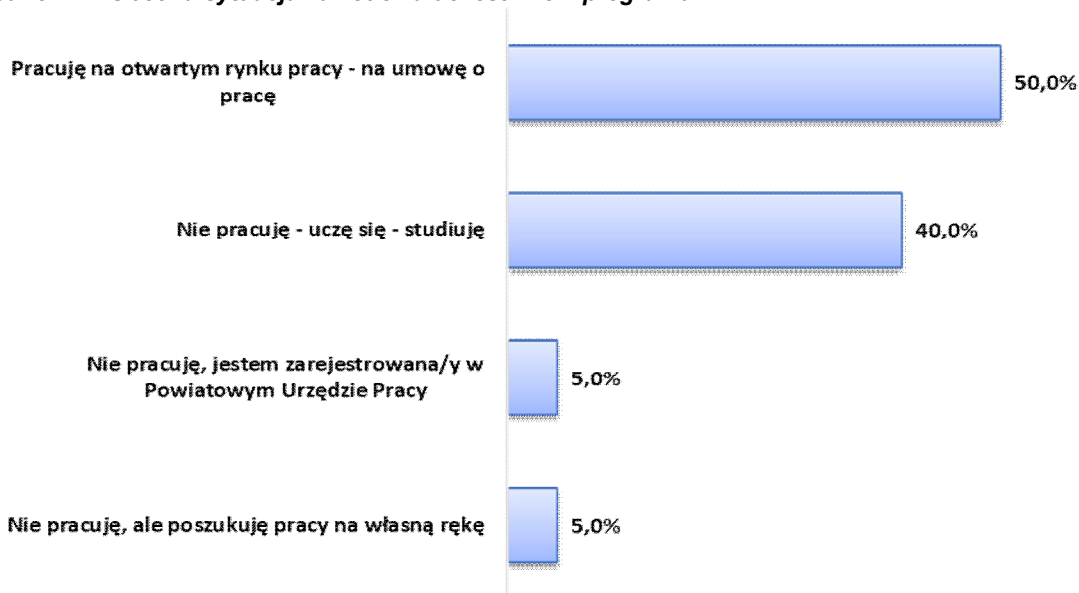
Poniżej przedstawiono wpływ pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* na sytuację zawodową uczestników programu. Przed przystąpieniem do programu 47,4% badanych studiowało, uczyło się. Nieznacznie mniejsza grupa badanych – 36,8% przed rozpoczęciem uczestnictwa w programie pracowała na otwartym rynku pracy. Mniejsza grupa badanych – 10,5% pracowała na chronionym rynku pracy, natomiast 5,3% badanych pozostawało bez pracy - było osobą bezrobotną.

Rysunek 20. Sytuacja zawodowa przed przystąpieniem do programu

Aktualnie, w chwili badania zdecydowana większość respondentów – 50,0% pracuje na otwartym rynku pracy na umowę o pracę, natomiast 40,0% uczestników nie pracuje, uczy się, studiuje. Po 5,0% badanych respondentów nie pracuje, ale poszukuje pracy na własną rękę oraz nie pracuje i jest zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Porównując sytuację zawodową uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* przed przystąpieniem do programu do obecnej sytuacji zawodowej wynika, że o 13,2% zwiększył się odsetek osób pracujących na otwartym rynku pracy. Wzrost liczby osób aktywnych zawodowo może mieć pośrednią korelację związaną z uczestnictwem beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd*.

Rysunek 21. Obecna sytuacja zawodowa uczestników programu.

Wpływ programu Aktywny Samorząd na podjęcie i kontynuowanie nauki

Chcąc zbadać wpływ pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* na podjęcie i kontynuowania nauki zapytano beneficjentów programu „Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, to czy rozpoczął/rozpoczęła by Pan/Pani naukę lub studia? Zgodnie z przedstawionymi danymi większa grupa badanych beneficjentów pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* – 60,0% rozpoczęłaby naukę bez finansowego wsparcia w ramach programu. Mniejszy odsetek badanych 40,0% nie rozpoczęłaby nauki bez możliwości uzyskania wsparcia finansowego w ramach programu. Uzyskane wsparcie finansowe być może przyspieszyło podjęcie takiej decyzji przez beneficjentów. Wsparcie w ramach programu było kluczowe dla podjęcia

decyzji o rozpoczęciu nauki przez taką grupę badanych. Reasumując pilotażowy program *Aktywny Samorząd* ewidentnie przyczynił się do rozpoczęcia nauki przez znaczną grupę osób niepełnosprawnych – 40,0% które bez wsparcia nie podjęłyby dalszej edukacji.

Rysunek 22. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy rozpoczął/rozpoczęła by Pan/Pani naukę lub studia?

Według danych ponad połowa badanych beneficjentów programu *Aktywny Samorząd* – łącznie 65,0% kontynuowałaby naukę, gdyby nie uzyskała wsparcia finansowego w ramach programu. Mniejszy odsetek badanych – 35,0% nie kontynuowałby nauki, gdyby nie otrzymane wsparcie. Te dane po raz kolejny potwierdzają istotną rolę programu w zakresie zwiększania dostępu do edukacji i umożliwienia podejmowania nauki osobom niepełnosprawnym.

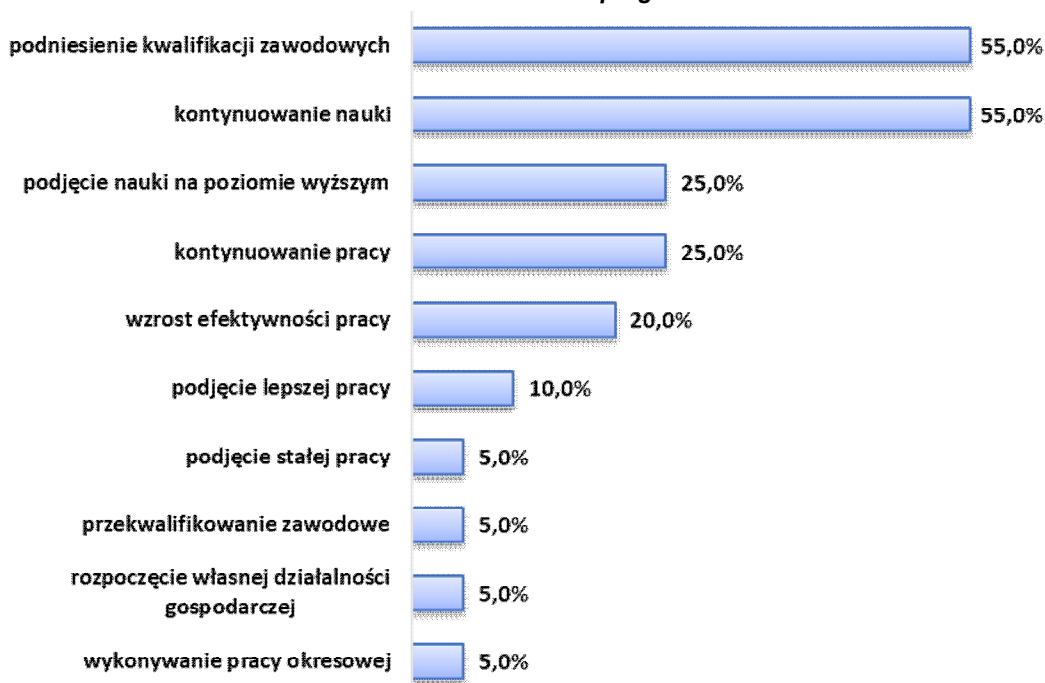
Rysunek 23. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy kontynuował by Pan/Pani naukę lub studia?

Rehabilitacja zawodowa beneficjentów pilotażowego programu Aktywny Samorząd

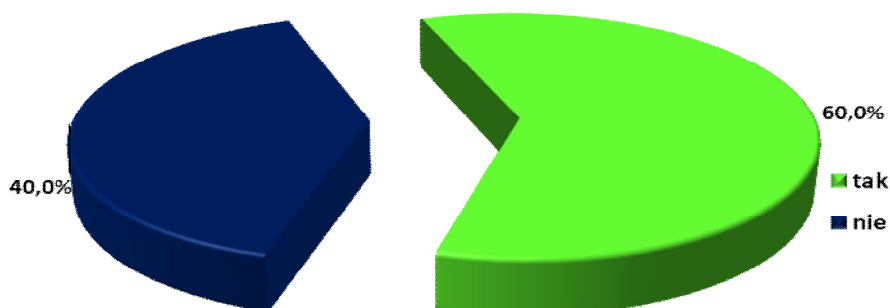
Dofinansowanie uzyskane przez beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Modułu II pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* pozwoliło beneficjentom programu przede wszystkim na: podniesienie kwalifikacji zawodowych – 55,0% oraz kontynuowanie nauki – także 55,0% wskazań. Kolejne ważne efekty partycypacji w programie to także: podjęcie nauki na poziomie wyższym – 25,0% wskazań, kontynuowanie pracy – 25,0% oraz wzrost efektywności pracy – 20,0% wszystkich odpowiedzi. Udział w programie przyczynił się także do podjęcia lepszej pracy – 10,0% wskazań. Pozostałe odpowiedzi przedstawione zostały na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania większej liczby odpowiedzi.

Rysunek 24. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło.

Większość beneficjentów programu – 60,0% przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmowało próby poszukiwania pracy. Pozostała grupa respondentów – 40,0% nie wykazywała aktywności w zakresie poszukiwania zatrudnienia.

Rysunek 25. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?

Trudności jakie napotkali ankietowani podczas prób podejmowania zatrudnienia to przede wszystkim: niechęć/obawa pracodawców względem pracy osób niepełnosprawnych – 45,5% wskazań, brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych – 36,4% wskazań oraz brak ofert pracy – także 36,4% wskazań. Kolejne ważne bariery utrudniające osobom niepełnosprawnym aktywizację zawodową wskazało po 18,2% badanych – są to w kolejności: bariery transportowe (w poruszaniu się), zły stan zdrowia oraz złe warunki pracy i płacy. Mniejsza grupa badanych po 9,1% wskazało na takie bariery jak: bariery architektoniczne, komunikacyjne i inne oraz brak stanowiska pracy przystosowanego do rodzaju schorzenia. Suma omawianych wskazań jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

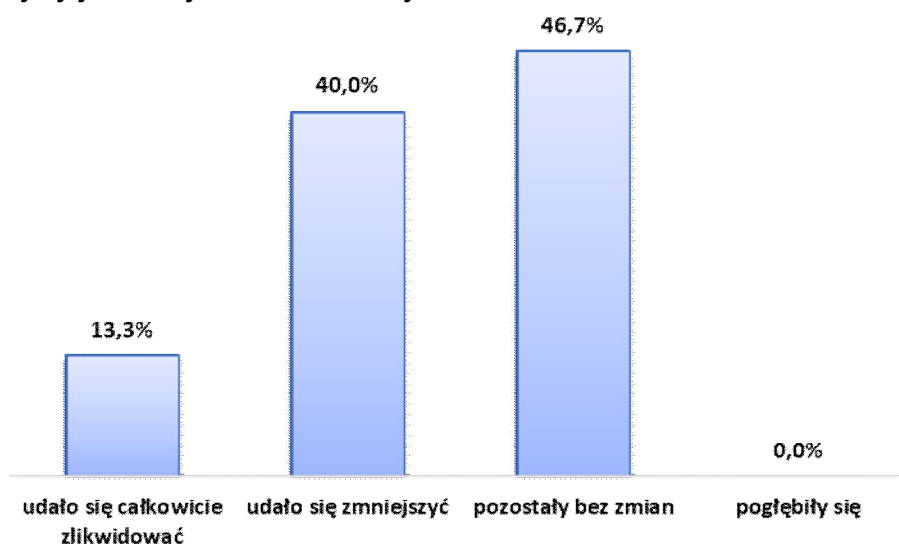
Rysunek 26. Przeszkody w podjęciu zatrudnienia.

Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności zawodowej

Na podstawie przedstawionych danych należy stwierdzić, że udział badanych beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* przyczynił się do zmniejszenia barier i trudności dotyczących aktywizacji zawodowej. Zdaniem ponad połowy badanych respondentów – łącznie 53,3% poprzez udział w Programie udało się zmniejszyć (50,0% wskazań) lub całkowicie zlikwidować (13,3% wskazań) napotkane wcześniej przeszkody związane z podejmowaniem zatrudnienia. Brak wpływu programu na zmniejszenie lub likwidację barier uniemożliwiających wskazało 46,7% respondentów.

Rysunek 27. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dot. aktywności zawodowej.

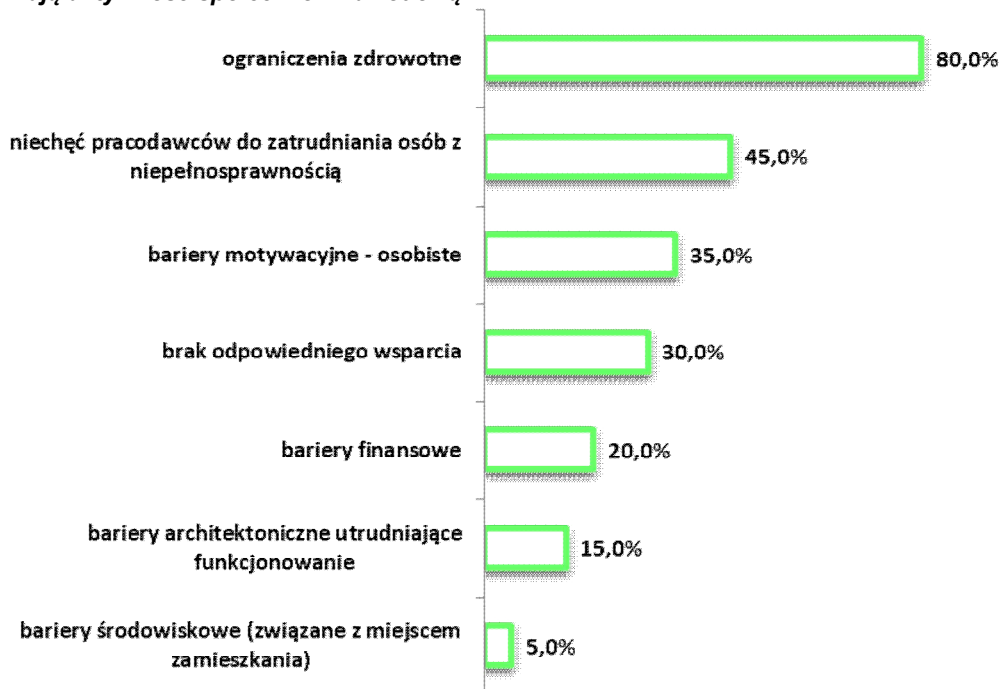

Rehabilitacja społeczna beneficjentów programu

Zdaniem uczestników badania, największe i najważniejsze ograniczenia związane z niepełnosprawnością, utrudniające aktywność społeczno – zawodową to głównie ograniczenia zdrowotne – 80,0% wskazań, niechęć pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością – 45,0%, bariery motywacyjne – osobiste – 35,0% oraz brak odpowiedniego wsparcia – 30,0% wskazań. Ważną barierą aktywności społecznej i zawodowej są także bariery finansowe – 20,0% wskazań. Część badanych respondentów – 15,0% wskazało także na bariery architektoniczne (utrudniające funkcjonowanie w sferze prywatnej, zawodowej), natomiast 5,0% badanych zwróciło uwagę na bariery środowiskowe

(związane z miejscem zamieszkania). Suma prezentowanych wskazań jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

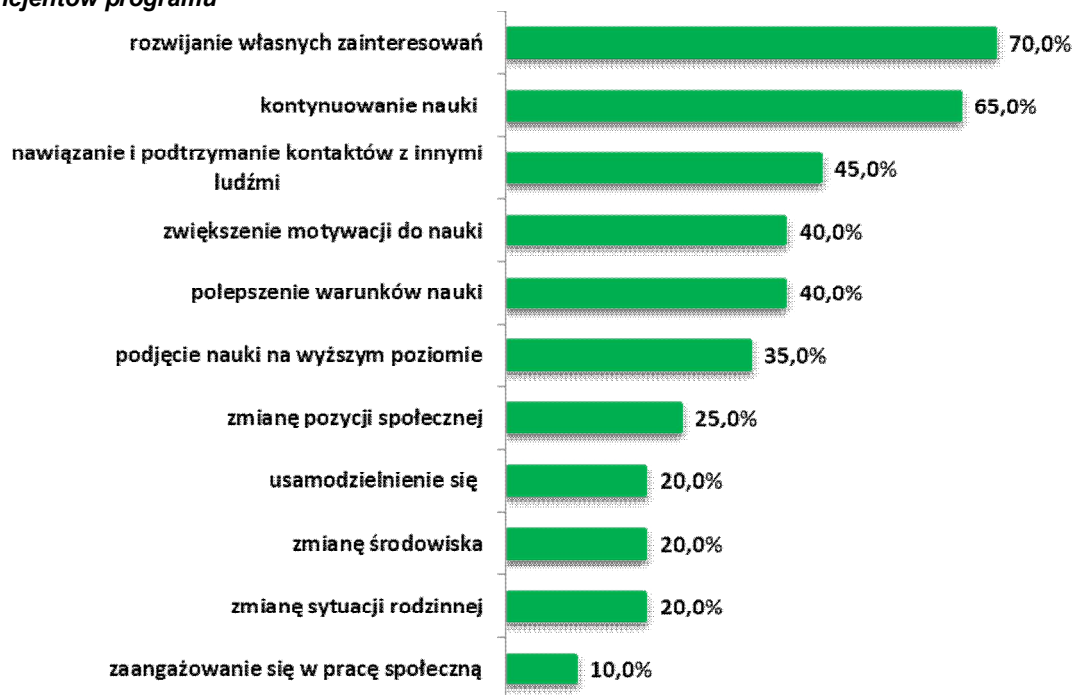
Rysunek 28. Jakie są Pan/Pana zdaniem najważniejsze ograniczenia związane z niepełnosprawnością, które utrudniają aktywność społeczno – zawodową?

Wpływ uzyskanego dofinansowania na aktywność społeczną beneficjentów programu

Uzyskane środki w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* Moduł II zmieniły bardzo wiele w życiu społeczno zawodowym beneficjentów programu. Okazuje się, że dofinansowanie ze środków PFRON w największym stopniu umożliwiło adresatom programu na rozwijanie własnych zainteresowań – 70,0% wskazań oraz kontynuowanie nauki – 65,0% odpowiedzi. Duży odsetek badanych – 45,0% uważa, iż dofinansowanie ze środków PFRON pozwoliło na nawiązanie i podtrzymanie kontaktów z innymi ludźmi. Po 40,0% badanych respondentów wskazało na takie efekty partycypacji w programie jak: zwiększenie motywacji do nauki oraz polepszenie warunków nauki. Udział w programie umożliwił także podjęcie nauki na wyższym poziomie – 35,0% wskazań oraz zmianę pozycji społecznej – 25,0% odpowiedzi. Pozostałe odpowiedzi przedstawione zostały na poniższym wykresie. Każdy z badanych mógł udzielić większej liczby odpowiedzi, dlatego suma wskazań jest większa niż 100%.

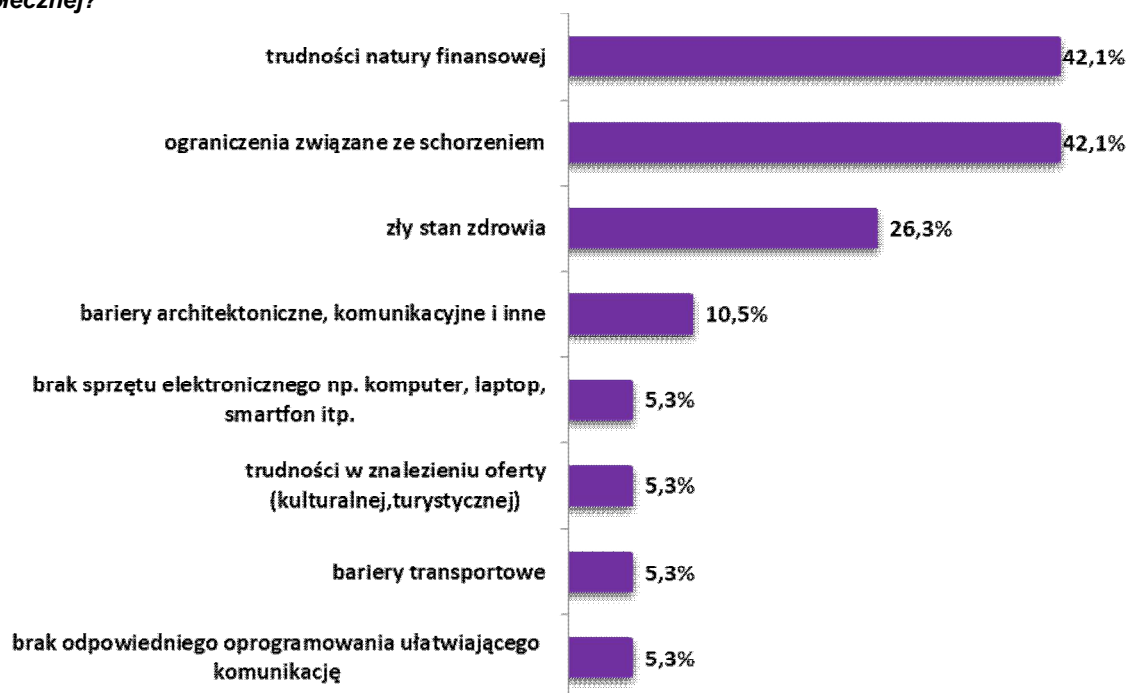
Rysunek 29. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu

Trudności w podejmowania aktywności społecznej

Najważniejsze przeszkody, które utrudniały adresatom programu skuteczne podejmowanie aktywności społecznej związane były przede wszystkim z trudnościami natury finansowej oraz ograniczeniami związanymi ze schorzeniem. Takie trudności wskazało po 42,1% badanych. Beneficjenci programu *Aktywny Samorząd* korzystający ze wsparcia w ramach Modułu II wskazywali także takie ograniczenia w efektywnym podejmowaniu aktywności społecznej jak: zły stan zdrowia – 26,3% oraz bariery architektoniczne, komunikacyjne i inne – 10,0% wskazań. Pozostałe trudności w zakresie podejmowania aktywności społecznej przedstawiono na wykresie. Suma przedstawionych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

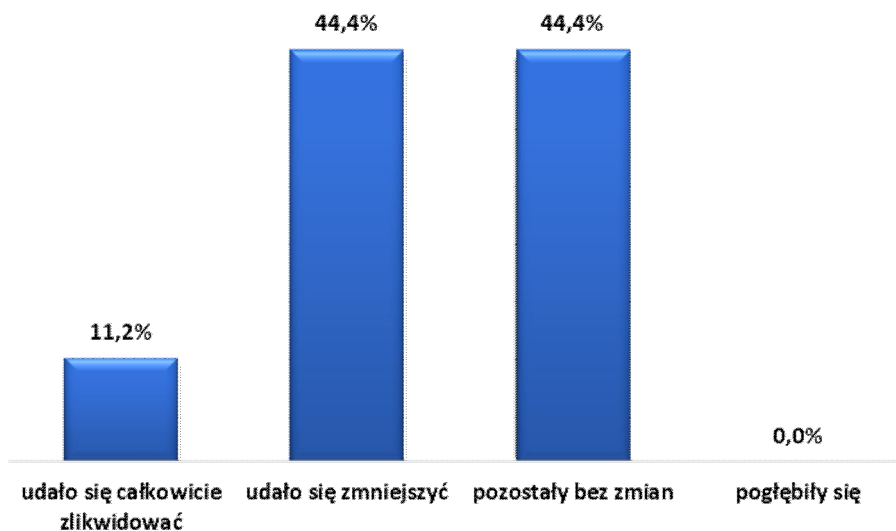
Rysunek 30. Jakie trudności/przeszkody towarzyszyły Pani/Panu w podejmowaniu aktywności społecznej?

Wpływ pilotażowego programu Aktywny Samorząd na likwidację barier aktywności społecznej

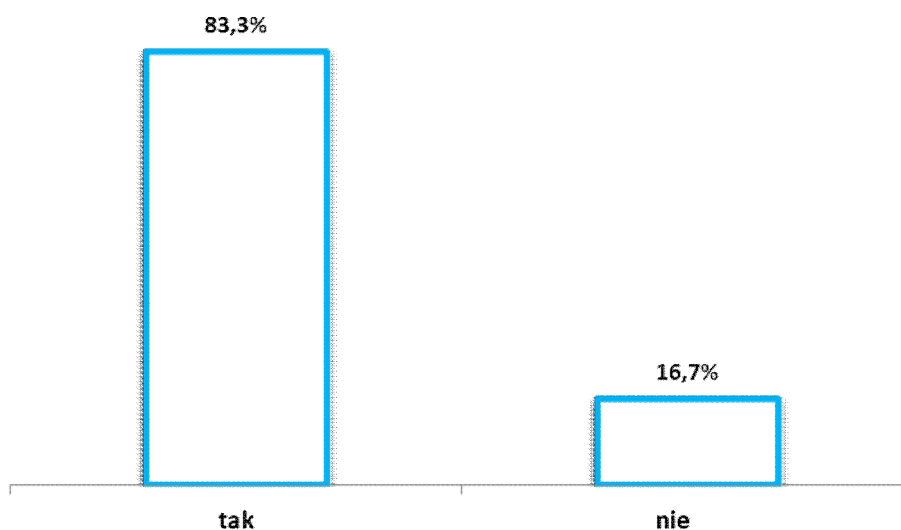
Udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* niewątpliwie przyczynił się do zmniejszenia barier w aktywności społecznej uczestników programu. Wcześniej zdiagnozowane bariery, na skutek partycypacji w programie zdaniem 44,4% badanych udało się zmniejszyć, natomiast według 11,2% badanych przeszkody dotyczące aktywności społecznej udało się całkowicie zlikwidować. Zdaniem 44,4% badanych sytuacja społeczna badanych pozostała bez zmian. Reasumując udział w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł II wpłynął na zmniejszenie lub likwidację istniejących trudności uniemożliwiających pełną aktywność społeczną osób niepełnosprawnych.

Rysunek 31. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej.

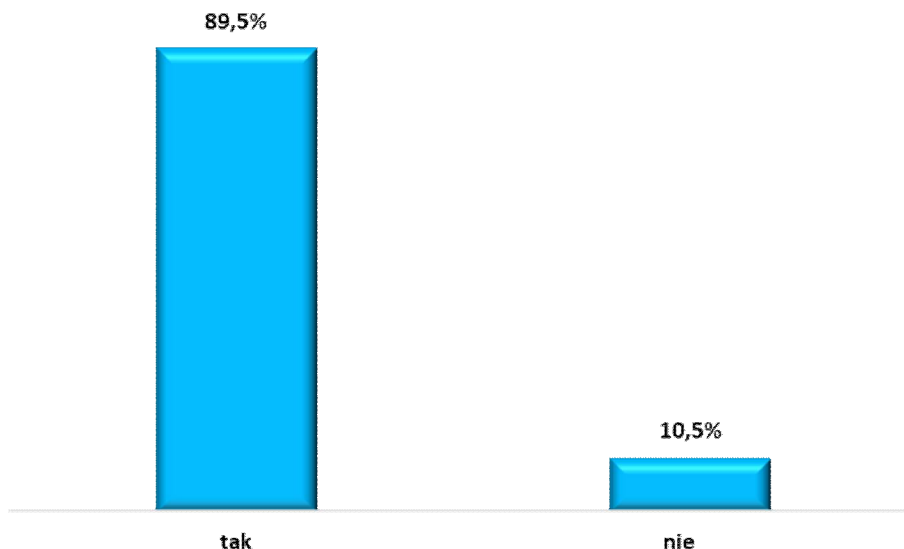
Okazuje się, że partycypacja w programie odegrała niebagatelną rolę w zakresie likwidacji barier, które uniemożliwiały uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji. Według danych – 83,3% badanych uważa, że wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym. Innego zdania było 16,7% badanych.

Rysunek 32. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym?

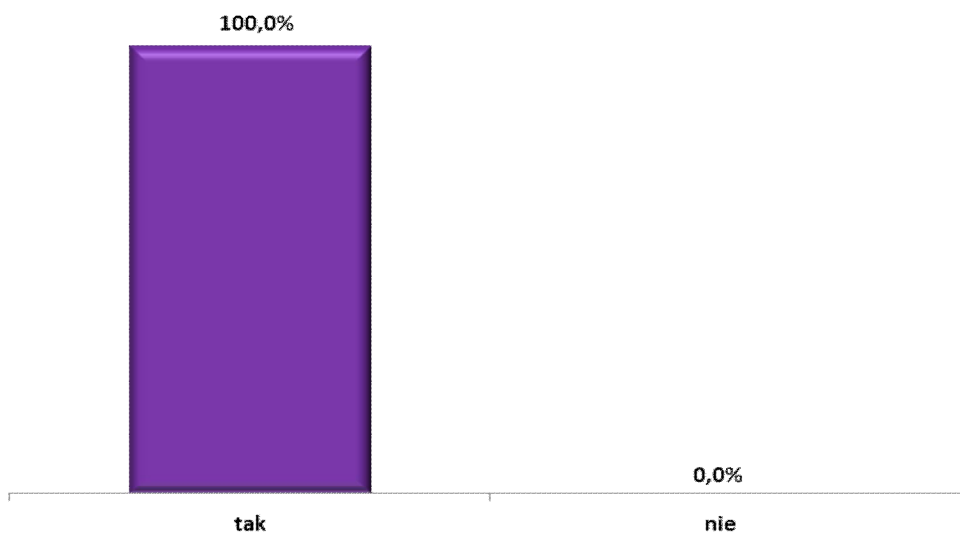
Zdaniem 89,5% badanych poprzez uczestnictwo w programie *Aktywny Samorząd* zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu zawodowym. Odmienne zdanie wyraziło 10,5% badanych.

Rysunek 33. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym?

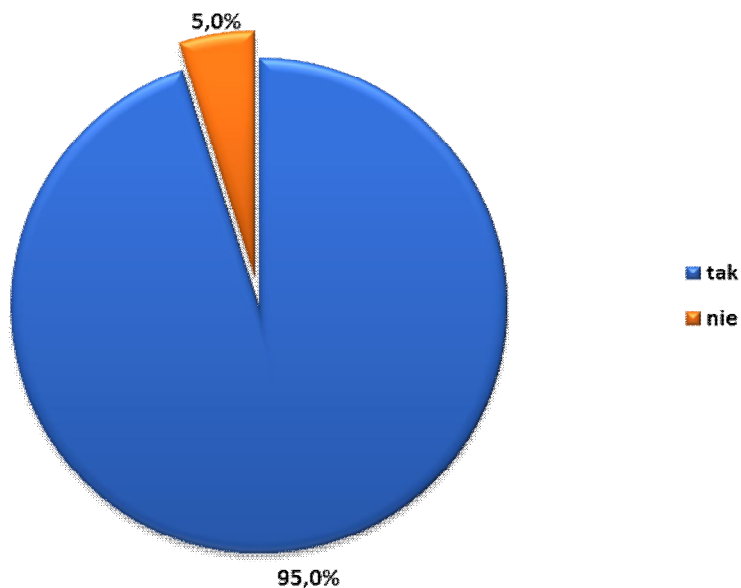
Zdaniem wszystkich badanych – 100,0% w wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w dostępie do edukacji

Rysunek 34. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie „Aktywny samorząd” zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w dostępie do edukacji?

Zdaniem niemal wszystkich badanych beneficjentów – 95,0% w wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* wzrosła ich aktywność społeczna oraz zawodowa. Takie dane jednoznacznie potwierdzają efektywność programu z punktu widzenia kluczowych kryteriów ewaluacji: wpływu oraz rezultatu będącego wynikiem uczestnictwa w programie.

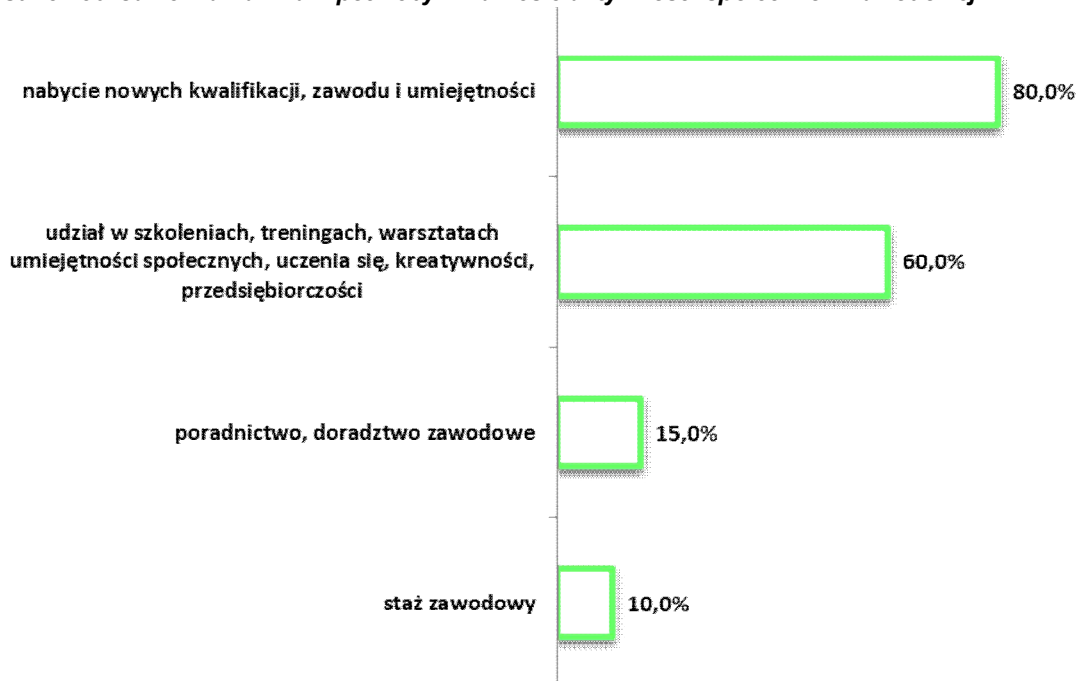
Rysunek 35. Czy Pana/i aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie Aktywny samorząd – Moduł II?

Potrzeby beneficjentów w zakresie aktywności społeczno – zawodowej

Główne potrzeby adresatów programu *Aktywny Samorząd* w zakresie aktywności społeczno – zawodowej to przede wszystkim: nabycie nowych umiejętności – 80,0% oraz udział w szkoleniach, treningach, warsztatach umiejętności społecznych, uczenia kreatywności, przedsiębiorczości – 60,0% wskazań. W mniejszym stopniu badani wymienili taką formę aktywności jak: poradnictwo, doradztwo zawodowe – 15,0% oraz staż zawodowy – 10,0% wskazań. W odpowiedzi na to pytanie każdy z badanych mógł wskazać kilka odpowiedzi, dlatego suma wskazań nie jest równa 100,0%.

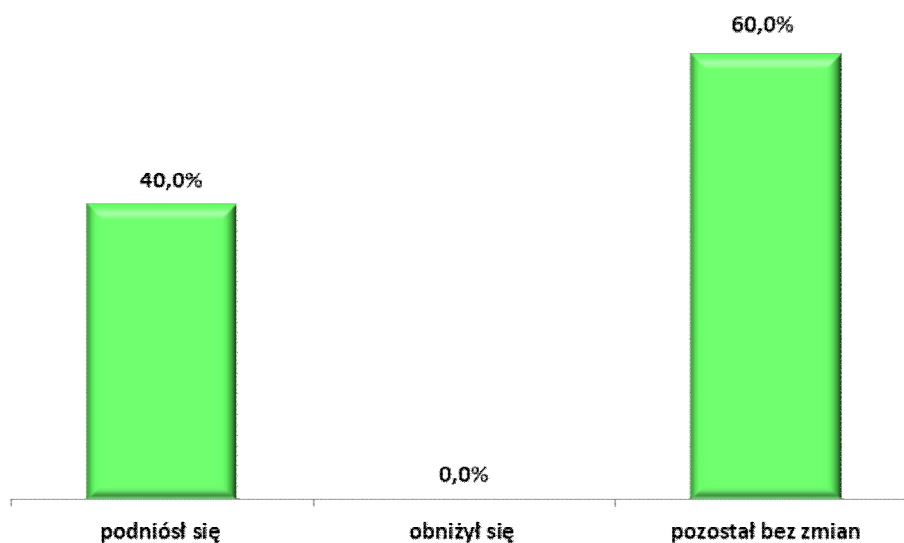
Rysunek 36. Jakie ma Pan/Pani potrzeby w zakresie aktywności społeczno – zawodowej?

Wpływ programu na poziom życia beneficjentów

Na podstawie przeprowadzonych ankiet należy jednoznacznie stwierdzić, że poziom życia części uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON podniósł się. Taką opinię wyraziło 40,0% adresatów programu. Takie dane oznaczają niebagatelny wpływ programu na poziom i jakość życia beneficjentów. Brak istotnej korelacji pomiędzy uzyskanym wsparciem ze środków PFRON a poziomem życia wskazało 60,0% ankietowanych uczestników programu.

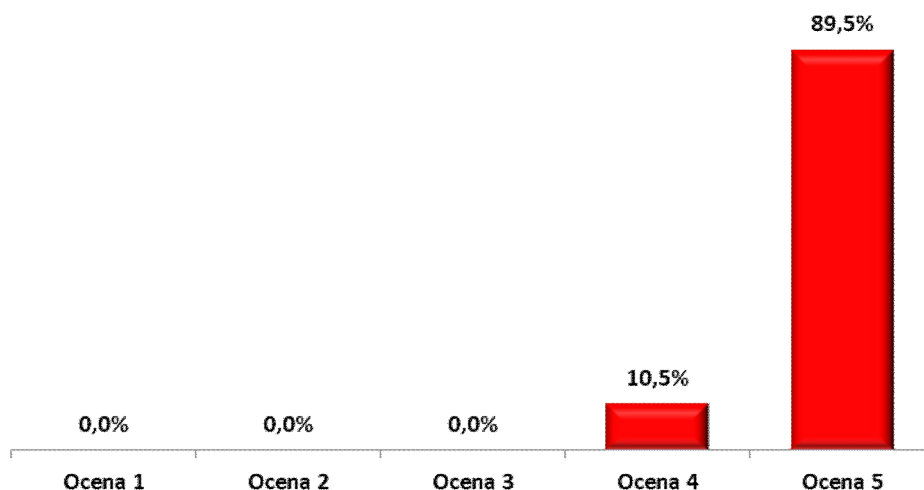
Rysunek 37. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu Pani/Pana poziom życia.

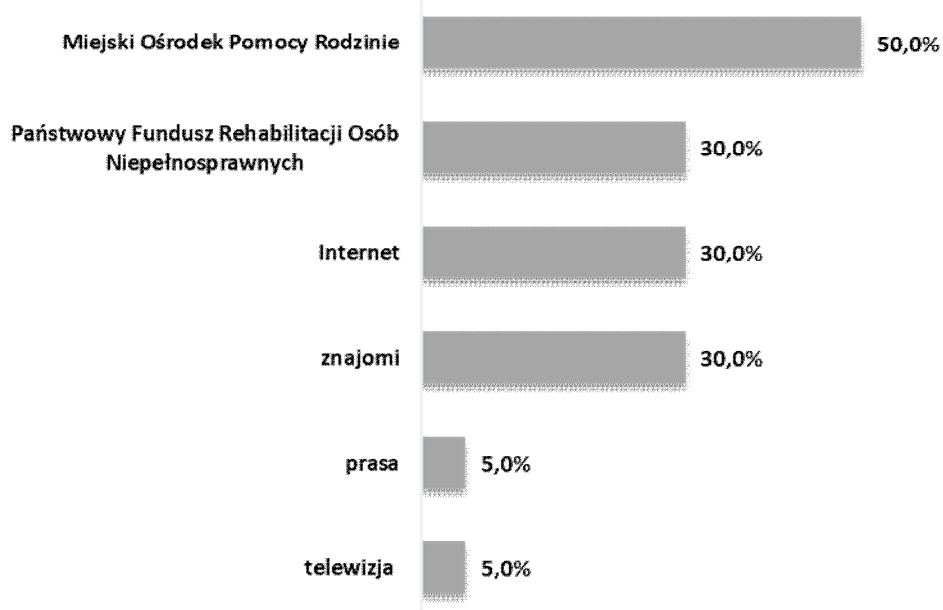
Ocena obsługi pilotażowego programu Aktywny Samorząd przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie

Uczestnicy pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* korzystający ze wsparcia w ramach Modułu II, bardzo wysoko oceniają obsługę programu realizowaną przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie. Niemal wszyscy uczestnicy badania wskazali oceny o pozytywnej konotacji. Najwyższą ocenę wymieniło 89,5% badanych, natomiast 10,5% wskazało ocenę dobrą. Takie wyniki świadczą o bardzo pozytywnej ocenie obsługi realizowanej przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie.

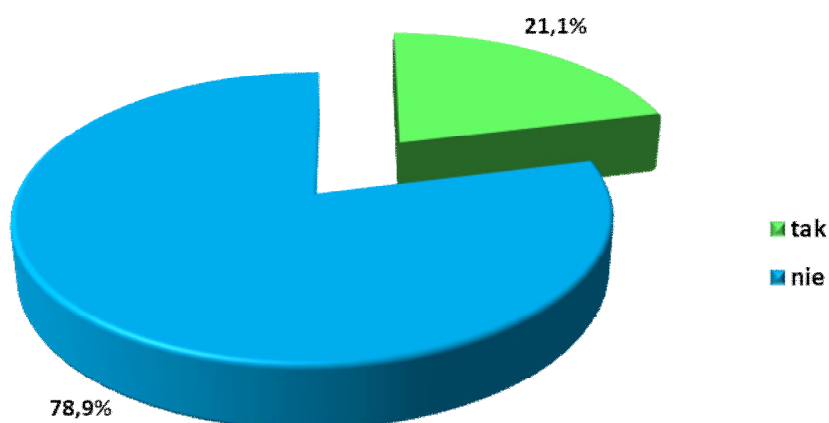
Rysunek 38. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)

Źródło informacji o programie Aktywny Samorząd

Beneficjenci pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*, którzy uzyskali wsparcie w ramach Modułu II, informacje o programie uzyskali przede wszystkim z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie – 50,0% wskazań. Pozostałe źródła informacji o programie to: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 30,0% wskazań, Internet – 30,0% oraz znajomi - także 30,0% wskazań. Pozostałe źródła informacji o programie przedstawiono na wykresie. Suma prezentowanych odpowiedzi jest większa niż 100% ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

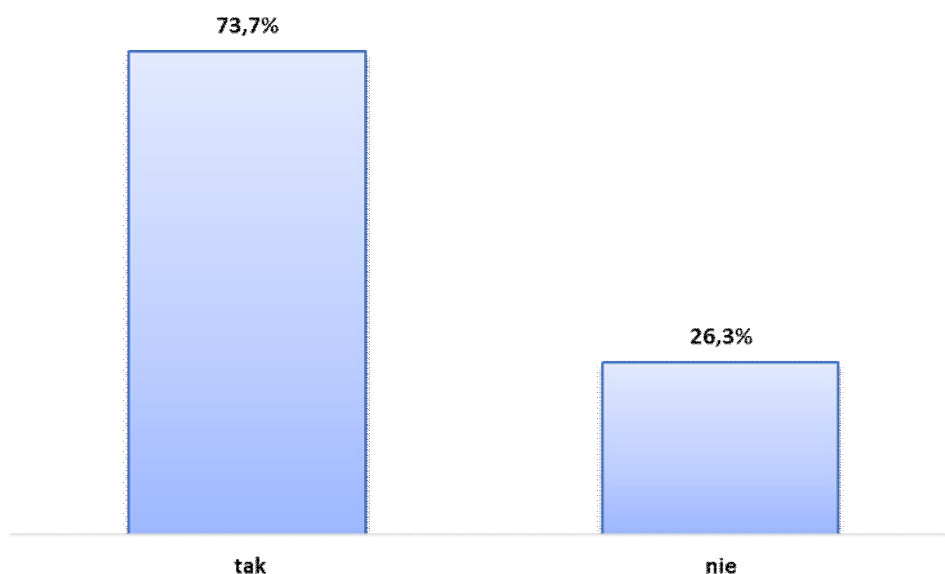
Rysunek 39. Jak było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?**Działalność na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych**

Według danych 21,1% ankietowanych osób, które korzystały z dofinansowania PFRON w ramach pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* działa na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych.

Rysunek 40. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych?

Odsetek osób zainteresowanych podjęciem działań na rzecz osób niepełnosprawnych wynosił 21,1%. Brak zainteresowania takimi działaniami wskazało 78,9% badanych respondentów.

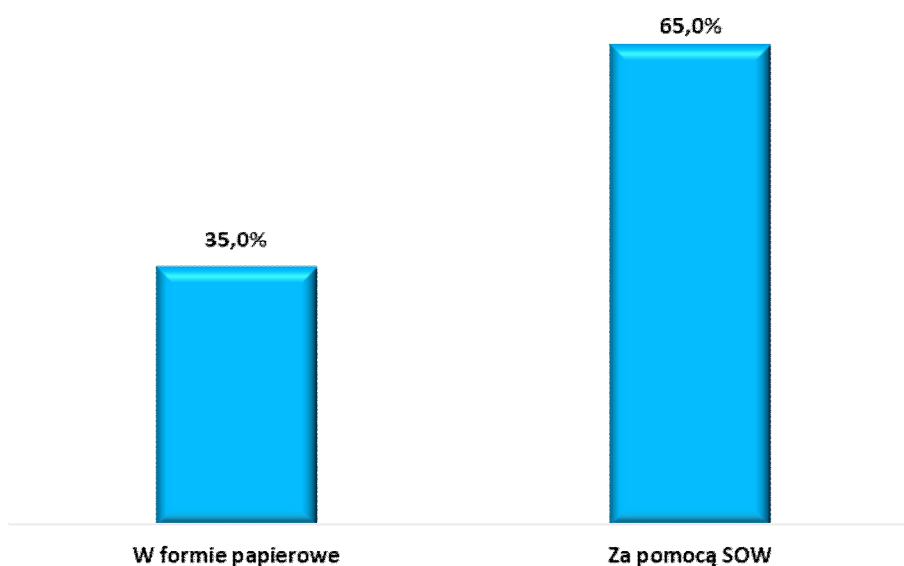
Rysunek 41. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych?

Ocena systemu SOW

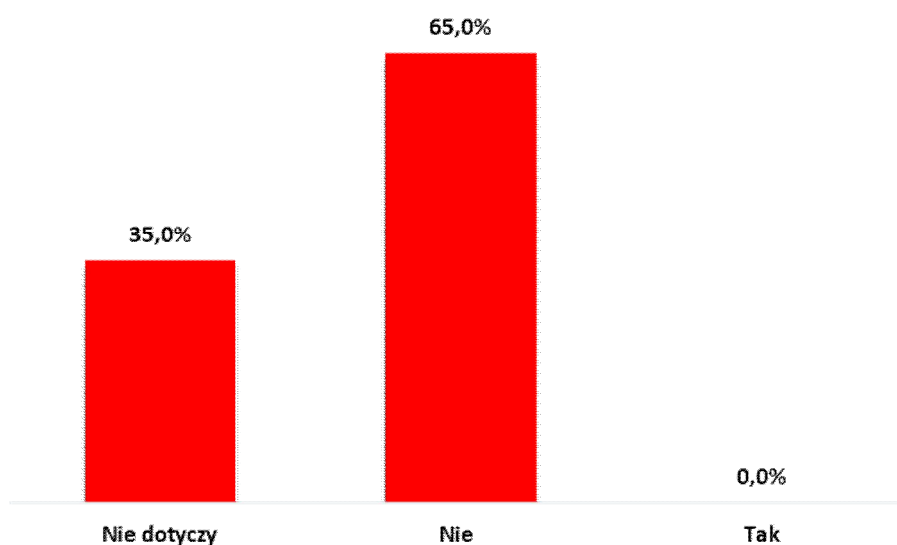
Ocenił badanych beneficjentów Modułu II programu Aktywny Samorząd podlegał również system SOW, przez który mogli składać wniosek o dofinansowanie. Z tego systemu przy składaniu wniosku korzystało 65,0% badanych. Wniosek w tradycyjny sposób – w formie papierowej złożyło 35,0% badanych beneficjentów.

Rysunek 42. W jakiej formie złożył(a) Pani/Pan wniosek o dofinansowanie?

Zdecydowana większość uczestników badania – 65,0% nie miała żadnych uwag do sytemu SOW. 35,0% badanych nie dotyczyła ocena systemu SOW, ponieważ korzystali z innej formy dostarczenia wniosku.

Rysunek 43. Czy ma Pani/Pan uwagi do systemu SOW?

Podsumowanie badań ewaluacyjnych

Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* wskazują, że wszelkie działania podejmowane w ramach programu zarówno w zakresie Modułu I oraz Modułu II były adekwatnie dobrane do potrzeb uczestników. Zastosowany dobór instrumentów był komplementarny i zaspakajał potrzeby wszystkich uczestników programu.

Na podstawie badań ewaluacyjnych ex-post, można stwierdzić, że założenia programu zostały spełnione, ze względu na wykazane przez badanych efekty z jego realizacji. Osiągnięte zostały główne wskaźniki ewaluacyjne pilotażowego programu *Aktywny Samorząd*: **rezultatu oraz wpływu.**

Według danych w wyniku uczestnictwa w programie zlikwidowane i zmniejszone zostały **bariery uniemożliwiające uczestniczenie w życiu społecznym oraz zawodowym.** Zwiększyła się także liczba osób niepełnosprawnych, których aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w programie.

Udział beneficjentów w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I oraz Moduł II w zdecydowanym stopniu **przyczynił się do zmniejszenia przeszkód w pełnej aktywności społecznej.**

Partycypacja badanych beneficjentów uczestniczących w pilotażowym programie *Aktywny Samorząd* Moduł I oraz Moduł II zdecydowanie **przyczyniła się do zniwelowania przeszkód utrudniających aktywizację zawodową.**

Wyniki przeprowadzonych badań jednoznacznie wskazują, że **poziom życia beneficjentów pilotażowego programu Aktywny Samorząd Moduł I oraz Moduł II dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON zdecydowanie podniósł się.**

Na podstawie przeprowadzonych ankiet należy jednoznacznie stwierdzić, że poziom życia uczestników pilotażowego programu *Aktywny Samorząd* dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON podniósł się. Pilotażowy program *Aktywny Samorząd* spełnia bardzo ważną

rolę w zakresie inspirowania pozytywnych zmian w życiu społeczno – zawodowym osób niepełnosprawnych, jak i wpływa na podniesienie poziomu i jakości życia jego uczestników.

Należy także podkreślić bardzo wysoką ocenę jakości obsługi beneficjentów przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Koszalinie.

Spis rysunków:

Rysunek 1. Przedmiot dofinansowania ze środków PFRON – Moduł I	13
Rysunek 2. Stopień zadowolenia z uzyskanego wsparcia	13
Rysunek 3. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?	14
Rysunek 4. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło	15
Rysunek 5. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?	15
Rysunek 6. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dotyczące aktywności zawodowej	16
Rysunek 7. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu	17
Rysunek 8. Jakie trudności / przeszkody towarzyszyły Panu/Pani w podejmowaniu aktywności społecznej?	18
Rysunek 9. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej	18
Rysunek 10. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym lub w dostępie do edukacji?	19
Rysunek 11. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu poziom życia beneficjentów:	20
Rysunek 12. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników MOPR w Koszalinie (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)	20
Rysunek 13. Jak było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?	21
Rysunek 14. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych	21
Rysunek 15. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych?	22
Rysunek 16. Na co przeznaczone zostało otrzymane dofinansowanie?	24
Rysunek 17. Stopień zadowolenia z wysokości uzyskanego dofinansowania	25
Rysunek 18. Czy wysokość otrzymanego dofinansowania jest wystarczająca?	25
Rysunek 19. Czy polecił(a)by Pani/Pan udział w Programie Aktywny Samorząd?	26
Rysunek 20. Sytuacja zawodowa przed przystąpieniem do programu	26
Rysunek 21. Obecna sytuacja zawodowa uczestników programu	27
Rysunek 22. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy rozpoczął/rozpoczęła by Pan/Pani naukę lub studia?	28
Rysunek 23. Czy gdyby nie uzyskał/uzyskała(a) Pan/Pani wsparcia finansowego w ramach pilotażowego programu Aktywny Samorząd, to czy kontynuował by Pan/Pani naukę lub studia?	28
Rysunek 24. Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach programu umożliwiło	29

Rysunek 25. Czy przed uzyskaniem pomocy ze środków PFRON, podejmował/a Pan/i próby poszukiwania pracy?.....	30
Rysunek 26. Przeszkody w podjęciu zatrudnienia.....	30
Rysunek 27. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/Pan, że trudności/ przeszkody wymienione wyżej tj. dot. aktywności zawodowej.....	31
Rysunek 28. Jakie są Pan/Pana zdaniem najważniejsze ograniczenia związane z niepełnosprawnością, które utrudniają aktywność społeczno – zawodową?.....	32
Rysunek 29. Wpływ uzyskanego dofinansowania ze środków PFRON na aktywność społeczną beneficjentów programu.....	33
Rysunek 30. Jakie trudności/przeszkody towarzyszyły Pani/Panu w podejmowaniu aktywności społecznej?.....	34
Rysunek 31. Po otrzymaniu dofinansowania z programu uważa Pani/ Pan, że trudności/przeszkody dotyczące aktywności społecznej.	35
Rysunek 32. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym?	35
Rysunek 33. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie Aktywny Samorząd zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w życiu społecznym?	36
Rysunek 34. Czy w wyniku uczestnictwa Pana/i w pilotażowym programie “Aktywny samorząd” zostały zlikwidowane lub zmniejszone bariery uniemożliwiające uczestnictwo w dostępie do edukacji?	36
Rysunek 35. Czy Pana/i aktywność społeczna lub zawodowa wzrosła w wyniku uczestnictwa w pilotażowym programie Aktywny samorząd – Moduł II?.....	37
Rysunek 36. Jak ma Pan/Pani potrzeby w zakresie aktywności społeczno – zawodowej?.....	38
Rysunek 37. Dzięki pomocy otrzymanej ze środków PFRON w ramach programu Pani/Pana poziom życia.	38
Rysunek 38. Jak ocenia Pani/Pan obsługę programu przez pracowników (w skali od 1 do 5)? (ocena w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa ocena, 5 ocena najwyższa)	39
Rysunek 39. Jak było Pani/Pana źródło informacji o możliwości dofinansowania w ramach programu?	40
Rysunek 40. Czy działa Pani/Pan na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych?	40
Rysunek 41. Czy chciałaby / chciałby Pani/Pan zaangażować się na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych?	41
Rysunek 42. W jakiej formie złożył(a) Pani/Pan wniosek o dofinansowanie?.....	41
Rysunek 43. Czy ma Pani/Pan uwagi do systemu SOW?.....	42